

Uredništvo in upravljanje:

Maribor, Koroške ulice 5.

"STRAŽA"

Izbaja v pondeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsek dan od 11.—12. ure dopoldna.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 132.

Maribor, dne 12. novembra 1909.

Letnik I.

Iz državnega zabora.

Dunaj, 11. nov. 1909.

Poljski klub je poslal svojega ministra-rojaka Dulebo k cesarju, da ga informira o korakih, ki jih namerava poljski klub za bodočnost in da zaprosi tudi za avdijenco klubovega načelnika prof. Glabinškega. Ob tej priliki je pohvalil cesar Bienertha in Poljake, ker se tako vestno trudijo za delomočnost parlamenta, in povdarijal, da je Bienerthova vlada pravična in nepristranska na vse strani.

Samoumejno je, da se danes cesarjeve besede živahno komentirajo po prostorih državne zbornice. Splošno je mnenje, da s tem pogajanja Poljakov nimajo več drugega pomena, nego da pomirjevalno uplivajo na obe strani, kajti sedaj je izključeno za bližnji čas, da bi se izvršila zahtevana sprememb sistema. Bienerth še bo ostal s svojim kabinetom, v katerem sedijo tudi naši najhujši sovražniki Schreiner, Hochienburger in Stürgkh.

Iz cesarjevih besed pa se tudi razvidi, kako Bienerth najviše kroge informira, in s tem je tudi Bienerthova oseba, kojo je dosedaj opozicija pardonirala, pri njej izgubila vse zaupanje. Noben ministrski predsednik se še ni takoj malo trudil, da ohrani parlament in ga ohrani delavnega, kakor ravno Bienerth. Stika z opozicijo nikdar ni imel niti ga iskal. In ko je ob koncu zadnje sesije po posredovanju krščanskih socialcev šel komite obstrukcijskih strank k Bienerthu, je bil ravno on, ki je ne-utemeljeno in rezko pretrgal pogovore, ter zahteval od njih le kategorično, da se podvržajo na celi črti. Poljski klub sam je najboljša priča, kako malo se je Bienerth trudil za delomočnost parlamenta. Ravno vsled popolne nedelavnosti ministrskega predsednika je vzel načelnik poljskega kluba nit pogajanj v roke, Bienerth s svojim kabinetom pri teh pogajanjih nima drugih zasluga, nego da je od njega odvisno časnikarstvo dela pogajanjem največje težave.

Slovani se opravičeno pritožujejo nad sedanjim kabinetom, da jim je nasproten. Prepriči zaradi jezikha na poštah so se rešili docela tako, kakor je že tel nemški volksrat. Celo češki uradniki so se pre-stavili, da bi bili Nemci popolnoma sigurni. Hochienburger je z imenovanjem uradnikov na Češkem in Slovenskem pokazal, da mu je germanizacija sodišče prva stvar, in da je zapostavljanje slovenskih uradnikov bolj na dnevnem redu, kakor kdaj poprej. Stürgkh si je s svojimi imenovanji na srednjih šo-

lah na Slovenskem stekel splošno ogorčenje. Kaj je storil letos c. kr. šolski svet na Koroškem s slovenskimi učitelji, je nezaslišano. Pod kakimi okolnostmi se je predlagalo sankcijoniranje jezikovnih varstvenih zakonov za štiri nemške krownovine, je moralo prepričati, da vladna stoji pod popolnim uplivom nemške gemeinbürgšaft.

Danes ob 5. uri popoldne je povabljen Slovanska Jednota k Poljakom, da izve oficielno, kaj se je izkuhalo v pogajanjih med Poljaki, Nemci in vladu. Jutri bo Slovanska Jednota potem zavzela svoje stališče.

V kuloarjih se danes kolportira novica, da vladna na uplivanje socialdemokratov, krščanskih socialistov in Poljakov ne bo zaključila državnega zabora, ampak da bo ustila še odseke delovati naprej. Te stranke se boje razpusta državnega zabora in zato tuhtajo na vse mogoče, da bi ne prišlo do razpusta.

Gotovo pa je, da še bo vladna enkrat sklicalna tudi plenarno sejo parlamenta, kajti sedaj še se tudi njej vidi nemogoče, da bi brez takega poskusa začela s par. 14 ali celo z exlex-stanjem.

Triletnica premaganiah.

8. decembra pred tremi leti se je v Celju porodila Narodna stranka. Veliko jukanja je bilo takrat, in njeni ustanovitelji so šli v politično življenje, kakor da bi sele takrat prišli na svet. Politični otročaji so bili, ko so se prvkrat pojavili. Sicer se je že našlo nekaj ljudi, ki so ubrali pot za njimi, kakor jo udero otroci za komedijo, ki se pokaže na vasi. In tem brez-skrbneje so šli za njimi, ker so tisti, ki so korakali na čelu, zatrjevali, da se gre za čisto nedolžno in donvoljeno reč.

Pa kmalu so razsodni ljudje spoznali, da ta komedija ni za pametne može. Preverili so se tudi, da ti komedijanti niso tako nedolžni in dobrosrčni ljudje, kakor so se pokazali na prvi hip. Večina je sicer neumnih avgustov, toda niso sami navihanci, ampak nekaj jih je tudi pravih hudočevžev.

Pri državnozborski volitvi leta 1907 so še marsikateri kmetje z nekakim dopadajenjem gledali, kako so ti politični klovni stavili protiklerikalne kozole ter se prekopicevali. In potem so ti možiceljni, kakor vodi Savoje na verigi dresiranega medveda, vodili se boj nekatere kmete, predstavljali jih za kandidate, se zopet prekopicevali in kričali: kmet naj kmeta voli.

mu sili v lica, život se mu pa trese, kakor listič v vetru.

Kdo je imela iti deklica tikoma mimo njega in bi ga bila najbrž opazila, smuknil je Tine kakor blisk za visoko, s bršljinom prepreženo skalo in splezal od tam prav oprezzo nanjo. Gosto vejevje prikrivalo ga je dekličevim očem.

Pa je vše smola, da preži vedno tik sreče tudi nesreča!

Stoječemu tako na kraju skale odkruši se kamn pod nogami in, predno je vedel kaj in kako, zdrčal je z velikim šumom in polomom globoko dol in grmovje.

Se je slišal, kako je deklica začuvša za seboj šum, plaho vzkljiknila in jela hitreje poganjati kralja. Slednjič je vtipnil njen glas v daljinu.

Tine je pa med tem premišljeval svojo žalostno ursodo pod skalo in hvalil Boga in vse svetnike, ki so postavili predenj ono grmovje, da ni videla deklica njegove sramote in nerodnosti.

Dolgo si ni upal prilezti Tine iz svojega skrovnišča, dasi je vedel, da je deklica vše daleč proč od njega in da ga ne more več opaziti.

Toda, Tine, zakaj se toliko ujedaš radi tega dekleta? — Kaj bi pa bilo neki, tudi če bi te bila videla?

Lahko je govoriti vam, ki ne veste, kdo je, pri meni pa je malo drugače, ker vem, da je — Grudnova Anica.

Tine je stopal naprej po gozdnu, a ni vedel, da stopa, gledal je pred se, a ni videl, poslušal je, a ni slišal.

Zastonj so mu peli ptički, zastonj mu je poljubljalo jarko solnce s svojimi prvimi žarki ogorela lica, zastonj so se lesketali njemu rosnii biseri na

Naročnina listu:

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Cetrt leta	3 K
Mesečno	1 K
Posamezne številke 10 v.	
Zunaj Avstrije celo leto	17 K

Inserati ali oznanila
se računijo s 15 vin. od 6 redne
pettvrske; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Letnik I.

PODLISTEK.

Oglarjev sin.

(Dalje.)

Slavčki žvrgočeli so mu nad glavo, kakor bi hoteli voščiti dobro jutro staremu, zupnemu znamcu. Urne veverice smukale so nad njim od veje do veje, od drevesa do drevesa. Tupatič Švignila je črez stezo tudi viktonoga srna.

A do vsega tega ni bilo Tinetu nič. — In kako tudi? — Saj mu je bila to vsakdanja družba. K temu rojilo mu je še tedaj toliko drugih, in po večini novih misli po glavi, da se ni nikakor čuditi, ako se je tako malo zmenil za svoje stare znanke. Saj je človeku vše prirojeno, da zapre svetu oči in ušesa, ko ima posebna opravila sam v svoji notranosti.

Prišel je vše blizu razpotja, kjer se križa glavna cesta s stransko, po kateri je šel on, kar zapazi na glavni stezi kravo s teličkom.

Za njo pa je stopala mlada, morda osemnajstletna deklica. V levici držala je šopek jagod, v desnici pa tanko leskovo šibico. Hoja je, da bila lahka liki srni, pogled brezskrben, miren, a živ kakor le človeku, ki je čast pred Bogom in ljudmi in pravzato vesel življenja. Navadna, priprosta, a čedna oblike je lepo prijala bolj vitki, nego krepki rasti mladenke.

A kaj je s Tinetom? —

Kakor pribit stoji na stezi, oko mu zre nepremično proti strani, odkoder prihaja deklica. Srce mu baje naglo, kakor kakšno vzburkano jezero, kri-

Dresirani medvedi znajo dobro pogoditi svojo priučeno vlogo, da pridobe občinstvo za se in svojega gospoda. Tudi tiste marionete, ki so jih komedijanti Narodne stranke vodili s seboj in jih potegovali za motovz, na katerega so bile privezane, so pogodile prave besede in pravo melodijo. Takrat je kazalo biti vrlo krščanskim in pobožnim. In zato so se može na vriji pobožno prekriževali, naglašali krščanstvo do zadnjega Kotička v srcu in začenjali in sklepal shode s krščanskim pozdravom: Hvaljen bodi Jezus Kristus.

In res se je dalo dokaj lahkovernih mož zapeljati od mikavnega gesla: kmet naj kmeta voli, in od tako teatralično naglašenega krščanstva.

Toda kmalu se je občinstvo streznilo. Spoznalo je, da je vse to komedija, in da se je fraza kmečke neodvisnosti izrabljala samo za to, da bi se slovensko ljudstvo na Stajerskem vpreglo v jarem liberalizma.

In ko je naše pošteno ljudstvo spoznalo to hubno nakano, je komedijante pognalo nazaj v njihovo trhlo politično barako ter se je pri letošnjih deželnozborskih volitvah skoraj polnoštevno nastanilo v solidni politični zgradbi Slovenske kmečke zveze.

To dejstvo voditelje Narodne stranke ni spomevalo: otroci od 8. decembra 1906 so se do 8. decembra 1909 še bolj pootročili.

Voditelji brez armade še vedno sanjajo o nekem velikem pomenu Narodne stranke in o njeni blagovljeni bodočnosti. Z zgodovinskimi spomini se sicer ob triletnici ne marajo ukvarjati, ker bi jih na novo zabolje tiste hude bunke, ki so jih pri letošnjih volitvah dobili po grešnem hrbitu.

V bodočnost bodo gledali. Zasenči jim sicer ta pogled tisočletna "verska tradicija" našega ljudstva, ki jo baje klerikalizem izrablja v svoje lopovske politične namene. Toda tukaj si liberalizem izkuša pomagati z resničnim lopovstvom: ogoljufati namerava naše ljudstvo, osobito našo mladino za pravo in živo krščansko vero.

Za vir si je pri tem svojem, za našo "blagodejnem" delu izbral češkega svobodomisleca Macharja, kateremu je krščanstvo — strup iz Judeje. Kot veči zdravniki, se naši liberalci trudijo, ta tisočletni "strup" iz organizma našega naroda pregnati s protistropom — z versko mlačnostjo in s protikrščanskim brezverstvom.

Naš narod pa dobro ve, da je to, kar mu ponuja Narodna stranka, nevaren strup in zato odločno odklanja njo in vsa zdravila iz njene lekarne. Z ljudmi, ki v svojih listih imenujejo nauk o Kristusovem božanstvu zmoto, ki se posmehujejo zakramen-

cvetkah: „Tineta ni bilo doma — njegov duh je romal po deveti deželi.“

Slednjič se je vendar vzdramil, pomaknil klobuk više na glavo, se nevoljno otresel, kakor bi se hotel iznebiti misli, v katere je nevede zašel in dejal precej glasno sam pri sebi:

— Mene ni ustvaril Bog zato, pa me ni! — Proč take misli! — Ženil se ne bom, rajši ne vem kaj.

Pa — kaj pomeni to? — Tine nakrat prebledi. Pred seboj zagleda prostorno trebiše — Grudnov travnik, kamor je gonila Anica na pašo. Nevede izgrešil je namreč v gozdu stezo in šel, mesto po stranski poti, proti domu, po glavnini, — in to je za Anico Grudnovo.

Toda to še ni vše, kar ga je doletelo.

Stoprav je stopil tri korake naprej, kar zagleda Anico, sedečo na istem mestu, kjer jo je dobil pred leti. Začudeno uprla je deklica, velike, črne oči v osuplega Tineta in lica zalila jej je plaha ruščica.

Tine je stal nekaj časa na mestu kakor okamnel, hotel je izpregovoriti, a beseda mu ni hotela iz grla. Slednjič je porudel kakor rak in izginil v hoto. Ko je bil vše precej daleč, pričrl mu je na uho jaren smeh pastarice — Anice, ki mu je presunil srce kakor dvoren meč.

Spuheli so vsi vzorni sklepi, katere je sklepal še pred malo trenotki, zabil je obljube, da se ne bo ženil nikdar. Zopet se je začel jezit na svojo okrnost in neprevidnost. Ves upahan in potrt sedel je na bukov štor, popadel se z obema rokama za glavo in dejal nekako obupno:

— Sedaj je pa vše ne dobim več. Nikdar ne bo moja, Anica, nikdar. Sam sem te pahnil od se-

tu sv. pokore, ki smešijo spovedno odvezo, odpustke in relikvije sv. Križa, naš narod noče imeti nobenega stika.

"Narodni Dnevnik" je že začel bobnati za 8. december kot za triletnico Narodne stranke. Vesel ni ta dan za stranko, ki je bila večkrat tako grdo teperna, osobito pri letošnjih volitvah. Niti za slovenski narod ni ta dan razveseljiv. Saj je Narodna stranka zanesla razpor med spodnještajerske Slovence, zanestila najhujše sovraščo med rojaki, ki bi naj skupno šli v boj za ogroženo slovensko stvar, in spravila na površje ljudi, ki so nesposobni za politiko in še bolj za politično vodstvo, kakor dokazuje klaverna vloga dr. Kukovca v deželnem zboru. In zdaj se ta nesrečna stranka trudi v naši mladini vzbuditi protiklerikalne, protirkščanske, veri in čednosti škodljive instinkte.

Toda tukaj ji bomo z vso energijo zastavili pot. **Slovenske mladine ne damo zastrupljati in pokvarjati.** Liberalci so svoje umazane roke iztegnili po tem, kar nam je najdragocenje in najljubše. V obrambi tega zaklada smo trdni in neizprosn, možje jekleni...

Naj se Narodna stranka še tako trudi, v vse-slovenski liberalni stranki najti zašlombo za svojo **herostratsko delo, njene nakane se ji ne bodo posrečile.** Triletnica navdaja ne Narodno stranko, ampak nas, krščansko-narodno stranko, s ponosom in z veseljem do novega dela. Za blagor našega naroda!

Pravaška ali pravična politika?

Nekoliko smo zadnji čas pozabili na brate Hrvate, čeprav se jim godi veliko slabše, kakor nam. Vse hrvaške stranke brez izjeme so se dozdaj drle na Raucha, zadnji čas pa je vključ v celjskemu procesu nekamo žudno tiho v hrvaškem kraljestvu; le to se ve, da vladajo uradništvo, kakor se mu poljubi, in zapira ter pregačja dalje kmete.

Kaj pa hrvaške stranke? Trgajo se nemoteno dalje; tudi v katoliškem taboru ni prav nobene edinstvi, nasprotno, prav velik razkol in desorganizacija, zlasti v Bosni, če jo že k Hrvaski štejemo.

Odkod vse zlo?

Povedati moramo enkrat čisto pošteno: vse zlo na Hrvaskem izvira od tega, ker se ondi vse stranke, in nai so katoliške ali brezverske, bore za tisto nesrečno, zastarelo hrvatsko pravo, o katerem nobeden ne ve, kaj pravzaprav pomeni in kakšen obseg ima.

Tisti, ki je to hrvaško pravo političko uveljavil in razglasil za program, je Ante Starčevič. Hrvati moža zelo hvaljajo; ampak dokler bodo v njegove političke ideale zaverovani, ne bodo nikoli prisli naprej. Morebiti bi bilo danes bolje, če bi sploh Ante Starčeviča ne bili nikoli imeli.

Ante Starčevič je bil hladen, ponosen, Rimjan po naravi, vzgoji in duhu onega časa. V njegovi politiki ni mesta za majhne, za uboge, za brezpravne, ni krščanske ljubezni in usmiljenja do ponih in slabih. Ante Starčevič je, kakor dobro podarjata brata Radič, iznašel oni prokleti nauki o svobodni domovini brez svobodnega jugo dosta. Njegovo pravo je pravo za one, ki ga že imajo, drugi ostanejo plebejci, kakor je bilo to nekdaj. Duh Macchianelljev, Bismarkov, Treitschkejev, veje v Starčevčevem programu; krščansk je po besedi, ne pa po duhu.

Na tej podlagi se dela še danes na Hrvaskem politika. Ker se ljudstvo političnega življenja ne udeležuje in sploh udeleževati ne more, ni razvoja; slabo se ne izločuje, dobrega pa itak ni veliko.

Neumnež, zakaj nisem magal z jezikom, zakaj sem bežal tako nespametno?! Tine, le sam boš, sam. Zaston so bile očetove besede —

Mladenci se zamišli. Dolgo je bilo vse tih. Naenkrat oglasi se načnjim na košati, razsohasti bukvi divji golob, golčec svojo enakomerno, zamolko pesem. Kakor glas, zvestega prijatelja dvignil je golob, golč potrto srce priprstega samočarja — Tineta. Moško je planil kvíšku, mahnil z rokama od sebe in dejal:

— Enkrat sem se spozabil, a drugič se ne budem več. Jaz nisem za svet, in svet ni za me, pa konec vseh besed! — Gozd je moj dom, gozdne živali moji znanci, moja ljuba pa — samota. Z Bogom, Anica!

Nato je zdirjal v hosto kakor obstrelen jelen. Suhu dračje mu je glasno hreščalo in pokalo pod težkimi, odločnimi stopinjam. Tupatam hotela ga je zadržati kačka trnova vejica, kakor bi ga bila rada povprašala, zakaj beži.

A Tine ni poznal več nikakih ovir. Njegova krepka volja premagala je vse pomisleke.

Po raznih ovinkih čospel je slednjič do domače bajte, stoječe v otišnem, zavezjem prostoru bolj ob parobku gozda. Bila je majhna, pol sezidana, pol lesena. Razven dveh oken, nameščajočih ob enem tudi dimnik, imela je spredaj še nizka vrata.

Malo proč od bajte stal je hlev s škendnjem, zbit iz močnih hlodov in pokrit z deskami. Stene so bile za silo ometane z rumeno Novico.

Toda ostavimo Tineta nekoliko časa in pomaknimo se v duhu nekaj trenulkov naprej.

Predno te načelne politike, prava brez pravičnosti in zgodovinskih idealov, ki je življenje že davno šlo preko njih, ne bo konec, tako dolgo na Hrvaskem ne bodo prišli iz kaosa. Tudi katoličani se bodo zmanj trudili, da bi napravili red. Hrvatski katoličani se morajo popolnoma in korenito emancipirati pravaštva in njegovega duha, ter začeti čisto na novo kot ljudska, in ne kot izključno konfesionalna stranka.

Starčevičanstvo pa naj se položi, kamor spaša: v shrambo prošle zgodovinske slave in prošlih grehov.

Cesar ona ni mogla doseči, da bi namreč rešila in osrečila hrvaški narod, to se bo posrečilo pravi ljudski stranki.

Politični pregled.

Poljaki pri cesarju.

V poljskem klubu se je pojavila močna struja proti vladanju s par. 14. Zato je postal ministrski predsednik baron Bienerth na poljsko zvestobo nezaupljiv. To bo tudi najbrže vzrok, da so bili v sredo poklicani k cesarju galiski deželní maršal Stanislav Badeni, cesarski namestnik vitez Bobrzynski in poljski minister dr. Duleba.

O avdijenci zadnjega poroča poljska korespondenca, da se je cesar med avdijenco ponovno dotaknil notranje-političkih dogovrkov. S posebnim priznanjem je cesar povdarjal korektno in strogo stvarno (?) vodstvo vladnih poslov in državne uprave. Nadalje je cesar izjavil, da je nujno potrebno, da se premagajo težkoče, ki ovirajo delovanje parlamenta. Končno je cesar izrazil nado, da bo poljski klub podpiral vlado in ji pomagal zopet uvesti normalne razmere v parlament.

Utit Dulebove avdijence na Čehe.

"Korrespondenz Zeitung" poroča o utisu, ki ga je napravila avdijenca poljskega ministra dr. Duleba na češke kroge: "Poročila o avdijenci so slovenske kroge, in posebno češke poslanice prese netila. Z velikim ogorčenjem in z ostrimi besedami se je obsojalo barona Bienertha, da se hoče zavarovati za prestolom in tako v resnici povzročiti, da bi postali odnosaji meč krona in češkim narodom skaljeni in napeti. Ker oficijelna poročila ne dvomijo, da so cesarjeve izjave naperjene proti političnim namernim češkim poslancem, in ker se nadalje ne izjavlja oficijelno, da se je cesar napram dr. Dulebi direktno izrazil proti rekonstrukciji sedanjega kabine, torej za nadaljnji obstoj kabine Bienerth-Schreiner-Hohenburger, so nameni sedanje vlade očvidni. Tisti krogi v Češkem taboru, ki so do danes vedno odsvetovali skrajne konsekvence, z obzavljajem izjavljajo, da je njihova misija, pomirljivo uplivati na svoje kolege in češko javnost, končana, ker je najnovejši vladni čin zmožen, javno mnenje na Češkem popolnoma radikalizirati. Če bo v resnici prišlo do konfliktov med krono in češkim narodom, naj vladama sama za to nosi popolno odgovornost."

Kaj bo z državnim zborom?

"Korrespondenz Austria" piše k sedanjemu položaju:

"Kakor izvemo od parlamentarne strani, bo državna zbornica tekom prihodnjega tedna, najbrže v četrtek, dne 18. t. m., zopet imela plenarno sejo. Ce bi se v tej seji pojavila hrupna obstrukcija, bo ta seja bržkone začnja pred božičem, gotovo pa zadnja v novemburu. Bo-li zasedanje odgodeno ali pa samo prekinjeno, se še ne ve."

III.

"Ali morda si menila,
Da v ljubezni je zgolj med?
Ohi, pelina si zabila,
Ki opleta i nje cvet."

Fr. Levstik.

Ko je prigrala Anica onega dne s paše, bila je sicer ... vsaj navidezno — vesela in živahna, kakor navadno; vendar ni kazala njena veselost tiste odkritosti in priprosti, kakoršno dobimo le pri takih nedolžnih, nepopačnih bitijih.

Dober opazovalec in poznavač opazil bi bil na vedrem obzorji njenega visokega čela tanke, bele meglice.

A še nekaj nenavadnega je bilo onega dne pri Anici. Drugekrati prinesla je namreč vselej s paše Šopek cvetlič ali jagod, onega dne pa je prišla domov s praznimi rokami.

Mati Gruđnovka je zapazila takoj spremembu na hčerki. Zato jo je poklicala koj popoludne k sebi v izbo ter jo začela izpraševati, izprva seveda o oddaljenejših stvareh, potem se je pa vedno bolj bližala pravemu središču.

— Vendar, trdi stara, se ti je moral danes nekaj pripetiti, ker vidim, da ni pri tebi docela vse, kakor je bilo!

— Ne bodite čudni, mati, kaj neki se mi je moglo pripetiti?, vpraša Anica in se glasno zasmije: a prav ta smeh izdal jo je še bolj, ker ni imel navadne jasnosti in vedrosti.

— Nikar se mi ne skriva, ptičica, ko te imam že v rokah. Sedaj sem sicer že stara, a nekaj bila sem tudi jaz mlada in tako vem, kako je s takimi

Ta vest je vsekako še prezgočna. Dosedaj se ni ničesar ukrenilo za sklisanje prihodnje seje, pač pa se pojavlja v zbornici mnjenje, da bo mogoče prihodnji teden sedanje zasedanje državnega zbornika formalno odgodeno. Karakteristično za situacijo je prizor, ki se je doigral v zadnji seji železniškega odseka. Poslanec Mastalka je med svojim govorom omenjal tudi tarife čeških privatnih železnic. Ko ga je predsednik prekinil in opozoril, da to ne spada v razpravo, je Mastalka odgovoril:

"Jaz moram te stvari sedaj in tukaj spraviti v razgovor, ker po mojem prepričanju ne bo več prilike, da bi o tem govoril v državnem zbornici."

V sredo popoldne se je razširila po državnem zbornici vest, da so avdijence poljskega cesarskega namestnika, deželnega maršala in ministra Dulebe v zvezi z razpustitvijo državnega zbornika. Namestnik Bobrzynski je sicer izjavil, da se pri njegovi avdijenci o razpustitvi državnega zbornika ni ničesar govorilo, vendar se ta vest trdovratno vzdržuje. Poljski minister je prišel v zbornico in povedal, da je cesar v avdijenci izrazil svoje zadovoljstvo nad prizadevanjem poljskega klubja, da ve omogoči delovanje državnega zbornika; cesar je še pričavil, da upa na ugodni uspeh poljskega posredovanja.

Zvišanje tarifov na južni železnici.

Železniški odsek je v sredo razpravljal o posvetovanjih pododseka glede povišanja tarifov južne železnic. Poslanec Mastalka je hotel, da se resoluciji, predlagani od pododseka, izreče nekaka nezaupnica, zato je železniški minister Wrba v svojih izvajanjih pripomnil, da ga veseli, da niso bili drugi člani pododseka tega mnenja, marveč da priznavajo, da se je nahajala vlašča v stiski, kar obžaluje tudi on sam. Ne sme se prezreti, da so zakrivile današnji položaj južne železnic tudi socialno-politične odredbe državnih železnic, katerim se je morala pridružiti južna železnica.

Glede vprašanja podržavljenja južne železnic je minister omenil, da so težkoče tega vprašanja, ki se jih je mnogokrat priznavalo tudi v železniškem odseku, uprav velikanske in da se torej to vprašanje sedaj ne nahaja v aktuelnem stadiju. Pri sedanjem povišanju tarifov gre le za provizoričen pripomček, ki ne more dovesti do trajnega saniranja finančnih odnosov družbe. Vlada pa stopi čim prej z južno železnicu v zvezo radi obširnejih odredb, tičočih se saniranja. Pri tem pa bo pred vsem potrebno, da pojde to začevno na roko posestniki obligacij.

Poslanec Ellenbogen je predlagal sledečo resolucijo:

Z ozirom na resolucijo, predlagano od pododseka, v kateri se obžaluje, da je železniško ministrstvo privolilo v povišanje tarifov južne železnic, predlagajo podpisani: Železniško ministrstvo se pozivlja, da pred pretekom začasno za dobo enega leta sedaj dovoljenega povišanja tarifov, poroča zlasti železniškemu odseku o njenih namerah, v koliko se je ministrstvo oziralo na sklep odseka, da dolžnost saniranja pripada v glavnem upnikom.

Poslanec Suklje je obžaloval, da se je uresničilo zvišanje tarifov, čeprav tudi samo za eno leto, in tako obtežilo dežele, po katerih vozi južna železnica. Enoletni provizorijski zvišanje se nikakor ne sme podaljšati. Pritoževal se je, da so na postajah od Spielfelda samonemški napisni in da se izklicujejo postaje samo v nemškem jeziku. Priporočal je železniško čez jugovzhodno Stajersko, Kranjsko do postaje Herpelje v Istri. Na ta način bi dobili drugo zvezo s Trstom in Pulem, ki bi bila popolnoma neodvisna od južne železnic.

mladicami, kajkor si ti, ponaša se prav modro in zvitno starka.

Anica se je tu res malo ustrašila, ker uverjena je bila preveč o materini vsevednost. Obotavljalna ni se kar nič več, temveč razkrila je materi vse, kakor pri izpovedi.

Povedala je, kako je čula Tineta rotečega se, da se ne bo nikdar ženil, rajši ne ve kaj, kako je bledel in rudel, ko jo je zagledal, in kako je nazadnje ubežal v šumo kakor besen.

— In potem, vsklikne Anica, potem kaj sem naredila —

— No, — kaj — kaj?, povpraša mati skoro s strahom.

— Moja neumna veselost me je zapeljala, da sem se za njim glasno zasmejala — Bog varuj, ako me je čul!, pričovedovala je Anica, in videti je bilo, kako je žal.

— Kaj pa je potem, ako te je čul?, vpraša se simeje stara.

— Hotel me ne bo več, tudi če se oženi. Gotovo misli on, da sem se mu smejala iz ludibrij.

— In vendar bi jaz ne marala drugega, kakor ravno njega.

— No, no, saj ne bo tako hudo, kakor si domišljajo. On je malo boječ in odličen, to mi je pravil sam njegov oče. — A' zakaj nisi govorila z njim, ko je prišel k tebi?

— Misliš sem, da se ne spodbobi, da bi jaz pričela pogovor, zato sem čakala, da prične on, se opravičuje Anica.

— Bala si se torej, ne-k?, povzame brž stara besedo.

Po daljši debati je bilo sprejeto poročilo pod odseka z resolucijo Ellenbogena in drugimi resolucijami vred.

Ogrska kriza.

B u d i m p e š t a, 11. novembra. Včeraj ob 11. uri dopoldne se je sešel pod predsedstvom dr. Wekerla ministrski svet, katerega so se udeležili vsi ministri in ki je trajal pol drugo uro. Dr. Wekerle je izjavil, da je sporočil ministrskemu svetu uspehe svoje avdijence pri cesarju, kakor tudi, da želi cesar sprejeti ministra Košuta in Andrašija. O ministrskem svetu samem je dr. Wekerle izjavil, da ni prišlo še do nikake odločitve, ker tudi na Dunaju ni padla končna odločitev.

Košut in Andraši se podasta na Dunaj in bo sta najbrže že v soboto sprejeta od cesarja.

Nek cesarjev zaupnik, ki stoji izven strank, je potrdil, da je dr. Wekerle v svoji zadnji avdijenci sprožil vprašanje, kake koncesije bi bil vladar pripravljen dati Ostrom. Te koncesije pa ne zadostujejo Justhu in njegovim privržencem, ker niso nacionalne pridobitve, ampak imajo samo namen služiti v doseg moči nekaterikov. Spomladi, ko so se vršila pogajanja z Lukacsem, bi se skoro doseglo sporazumljene, ko bi ne bil Košut tako trdovraten. Če pačna skupina sedaj ne dobi v roki moči, ji bodo vse koncesije premale in brezpomembne.

Košut izstopil iz neodvisne stranke.

B u d i m p e š t a, 11. novembra. Danes popoldne se je vršila z veliko napetosti pričakovana konferenca neodvisne stranke, v kateri je padla odločitev med Košutom in Justhom. Takoj, ko se je konferenca otvorila, je pričel govoriti poslanec Holló, ki se je toplo zavzel za samostojno banko in druge zahteve Justhovih privržencev in stavil tozadenvno resolucijo.

Za njim je preciziral Košut svoje stališče.

Nato se je vršilo glasovanje. Hollova resolucija je bila sprejeta s 128 proti 74 glasom.

Košut je nato izjavil, da odstopi kot predsednik stranke in da bo ustanovil novo Košutovo stranko. Po tej izjavni je s svojimi pričaši zapustil dvorano.

Fcm. Varešanin — guverner Bosne.

Iz Dunaja in Budimpešte dohajajo vesti, da bo sedanjši deželnki šef in generalni načornik čet Fcm. Marijan pl. Varešanin imenovan za guvernerja v Bosni in Hercegovini, kakor hitro bo proklamirana ustava. Nekateri pa hočejo vedeti, da se bo to v najkrajšem času zgodilo, ker so Madžari ves upor proti publikaciji ustave pred vpoklicanjem delegacije že opustili.

Nov mažarski škandal v Bosni.

Letošnje leto je imelo sarajevsko korno poveljstvo oddati več svojih gradbenih del za proračunano sveto štirih milijonov kron. Med drugimi ponudniki se je nahajala tudi madžarska tvrdka bratov Grünwald, ki je znižala ponudbo za celih 1,115.000 kron. Grünwaldi so seveda dobro vredeli, kaj namegravajo — saj so bili gotovi, da bodo kot mažarsko podjetje dobili v času sile dovolj visokih zaščitnikov, ki bodo skrbeli za to, da bo ostala pogodba — pogodba, a oni bodo delali, kakor jim bo velela lastna korist. In povelenštvo je šlo res na limanice in jih oddalo dela, dasi je bilo tudi za strokovnjaka na prvi pogled jasno, da taka ponudba ni mogla biti realna. Zle posledice tega neprevidnega in nepremišljenega koraka kornega povelenštva so danes že očividne. Glasom dogovora bi morale biti vojaške lopete do 1. decembra gotove in stavljene vojnemu erarju na razpolago; toda dela niti do polovice niso izgotovljena, kar pa je napravljeno, je iz tako slabega materijala, da se že danes lahko reče, da bo moral vojni erar 2–3 leta za poprave šteiti zopet en milijon kron. Sedaj so stopili v akcijo zaščitniki mažarstva, ki podpirajo Grünwaldje v njih prošnji, da se poenal za zakasnjenje zgradb, ki je v dogovoru določen s 100 kronami za vsak dan in vsak objekt, zniža, obenem pa da se naknadno poviša gradbena svota za 1 milijon kron! Da bodo Grünwaldi uspeli, si lahko mislimo, in židovsko-mažarski kapitalizem si bo mel roke nad izvrstnim kloštom. Tačko uvajajo Madžari svojo gospodarsko akcijo v Bosni, in v tej smeri bodo nedvomno nadaljevali.

Srbsko posojilo.

Iz Pariza poročajo, da so pri novem srbskem posojilu v znesku 150.000.000 udeležene tudi ruske banke. Udeležba Rusije pri tem posojilu je očvidno naperjena proti Avstriji. Del tega posojila bo uporabila Srbija za oboroževanje, katero se pridno nadaljuje. Politična tendenca tega je jasna in ne da se prikriti, da se Srbija od zunaj napeljuje k oboroževanju. To posojilo je dokaz, da Srbija ne dobiva od drugih držav samo moralno, ampak tudi gmotno podporo.

Krečansko vprašanje.

C a r i g r a d, 9. novembra. Okrožnica, ki jo porta poslala krečanskim zaščitnim vlastim, naglaša potrebo definitivne rešitve krečanskega vprašanja, ki je za Turčijo življensko vprašanje. Sedanji trenutek je za rešitev vprašanja najugodnejši. Okrožnica se obrača proti agresivnemu vedenju Grške. Turčija odločno odločeni vsako odprto ali prikrito

udeležbo kake tretje države v upravi Krete. Nevarnosti neugodnega položaja se zamorejo odstraniti le, ako se na otoku ustanovi stalni režim, ki bi bil seveda avtonomija pod turško suverenostjo.

Francoska volilna reforma.

Francoska zbornica je sprejela novo volilno preosnovo po proporcionalnem sistemu. Za ta sistem je glasovala večina socialistov, demokratje, republikanci, cela desnica in 69 radikalcev. Minister Millerand, ki se je nedavno pred volilci izrekel za proporcionalni sistem, se je odtegnil glasovanju.

Mnogi listi se naravnost čudijo, kako da je večina glasovala za ta sistem. Pišejo, da so mnogi poslanci to storili iz strahu pred velikimi uspehi, katere je dosegla po deželi struja za proporcionalni sistem.

Končno so pa preklicali svoje prejšnje glasovanje s tem, da so glasovali za zaupnico vladi, katera noči ničesar slišati o volilni reformi. Sicer je vlada dobila zaupnico, vendar pa lahko dejstvo, da se je izrekla večina zbornice za proporcionalni volilni sistem, podkoplje po celi deželi ugled vlade, ki je proti volilni preosnovi.

Francoski predsednik odstopi?

Francoski listi poročajo, da namerava predsednik Fallieres v začetku prihodnjega leta odstopiti in sicer v prvi vrsti iz zdravstvenih ozirov. Je pa tudi javna tajnost, da Fallieres ne ljubi preveč družabnih dolžnosti, katere mu nalaga njegovo visoko mesto. Ta okoliščina bo najbrže tudi precej pomogla do njegovega sklepa. Njegov naslednik bo najbrže sedanjši predsednik zbornice Brisson.

Kuropatkin o razmerju med Avstrijo in Rusijo.

General Kuropatkin živi sedaj na svojem posestvu Šušurin v pokovski guberniji in se bavi s hištoričnimi deli. V pismu petrograjskemu dopisniku lista „Ruskoje slovo“ oporeka ta govorici o pogovoru, ki naj bi ga bil on imel z nekdanjim avstro-ogrskim načelnikom generalnega štaba, grofom Beckom, o balkanskih stvareh. Vzrok postanku te govorce vidí v nekdanjih svojih izjavah o razdelitvi sfere interesov na balkanskem polotoku.

Kuropatkin izjavlja v omenjenem pismu:

„Jaz sem bil izrekel mnenje, da je Rusija že pred 30 leti, še pred turško vojno, priznala, da Srbija in Bosna s Hercegovino spadajo k sferi uprave obdonavske monarhije. Pogajanja o tem so pričela v sponjadi 1870 v Reichstadtju. Polkovnik Barensev priča v svojem delu „Iz minolosti“, da se je naš (ruski) poslanik na Dunaju, Novikov, dne 16. decembra 1876 izjavil v smislu, da bi bilo želeli, da si Avstro-Ogrska osvoji Bosno in Hercegovino.“

Kuropatkin spominja nadalje v svojem pismu na znani članek, ki ga je Hanataux priobčil v oktobru 1908 v „Revue de Deux Mondes“, ter citira iz tega članka to-le mesto: „V pričakovovanju vojne je bil še v juliju 1876, povodom sestanka obeh cesarjev, sklenjen v Reichstadtju sporazum med Rusijo in Avstro-Ogrsko. V tem sporazumu se je Avstro-Ogrska obvezala v neutralnost; zato pa se je Rusija odvezala od Srbije ter je privolila Avstro-Ogrski, da v slučaju potrebe okupira Bosno in Hercegovino.“

V popolnitve je izvajal Kuropatkin: „Na berlinskem Kongresu je slednjič Avstro-Ogrska prejela evropski mandat, da Bošno in Hercegovino vojaški zasede ter jo upravlja. Knez Gorčakov je menil, da mora to vprašanje zadobiti označenja le v nastopnih besedah, postavših pozneje historičnimi: „Rusija ni interesirana na stvari.“ Čemu smo torej v letu 1908 delali toliko hrupa radi bosansko-hercegovskega vprašanja? Saj je vendar že pred 30 leti padla odločitev v smislu, da bo Avstro-Ogrska tam gospodari. Nas je torej užalila reforma aneksije in ne nje bilo. Ali tudi pri tem bi nas moral poznanje zgodovine poučiti, da se balkanske stvari že skoraj 30 let razvijajo brez udeleževanja Rusije, da, celo proti njenim nazorom. — Leta 1885 je prišlo do združitve Rumelije z Bolgarsko brez udeležbo Rusije; v istem letu sta se Bolgarska in Srbija medsebojno bojevali, ne da bi se zmenili za mnenje Rusije o tem; v letu 1897 so Turki premagali Grke, ne da bi bili vprašali Rusijo, da li privoljuje v to vojno; v letu 1908 se je končno Bolgarska proglašila za kraljestvo, ne da bi iskala poprej privoljenja od strani Rusije. Avstro-Ogrska je glede Bosne in Hercegovine le isto storila. A sedaj se kar naenkrat čutimo užaljene?“

Drobne politične vesti.

N a G r š k e m se je položaj zopet znatno posetril. Moštvo treh oklopnic se je uprl proti častnikom, katere je poslala vojaška liga kot kontrole. Vladta je razorožila vse vojne ladje.

P o r t u g a l s k i k r a l j Manuel je obiskal španskega kralja Alfonza. Tem povodom je bil dverni obed, pri katerem sta si kralja drug drugemu napila v prisrčnih besedah. Oba kralja sta prisostvovala vojaškim vajam garnizije v Carabanchelu.

A b e s i n s k e m kralju Meneliku se zdravje boljša. Po deželi je pričelo za časa, ko so obupali nad zdravjem Menelika, vreti, sedaj pa so zopet nastale normalne razmere.

Z d r u ž e n e d r ž a v e. Vojno ministrstvo je imenovalo komisijo, sestavljeno iz častnikov, katera naj si natančno ogleda panamski kanal in konštan-

tira, katera mesta bi bila najpripravnješa za utrdbe. Ministrstvo namerava namreč ta kanal utrditi.

N e m ř k i p o s l a n i k v Carigradu, baron Marschal, misli v kratkem odstopiti. Njegov naslednik bo najbrže Kinderlen-Wächter.

Mohorjani! Ko sprejmete letošnje knjige Družbe sv. Mohorja, darujte vsak po svojih premoženjskih razmerah za naš narodno-obrambni sklad!

Raznoterosti.

S v o b o d n a š o l a je očvidno po okusu „Narodnega Dnevnika.“ V četrtnovi številki prinaša spis o francoski svetodni šoli ter ga datira iz Pariza. — Morda je tisti F. B. — zakaj se ne podpiše s polnim imenom? — res v Pariz. Vendar se iz clega dopisa to ne spozna, ker spis ne vsebuje nič posebnega, kar ne bi bilo že itak znano.

Ce meni „Narodni Dnevnik“, oziroma njegov dopisnik, da bo ta ali druga njegova misel tudi koristna v nas Slovencih, pričakuje najbrže to koristnost od tretjega znaka novodobne francoske šole, to je od njene brezkonfesionalnosti, zakaj prvi in drugi znak, obvezni in brezplačni šolski pouk, je že pri nas dalje upeljan nego na Francoskem.

Nad vse mu torej ugaja brezkonfesionalnost. Piše namreč: „Konečno je moral postati moderna šola tudi brezkonfesionalna, kajti samo na ta način se je moglo obrniti duh (krasna slovenščina!) nove generacije daleč od temnih senc (strašno!) preteklosti k svetli luči moderne kulture.“

Petindvajset let že dejala francoska šola ter izvršuje svojo nalogo, da obrača človeka od temnih senc preteklosti k svetli luči moderne kulture. Ali pa je morda s takozvanou lučjo moderne kulture tudi prinesla ljudstvu svetlo luč prave sreče in resničnega blagostanja? Mesto blagostanja in zadovoljnosti vlada v vseh slojih francoskega naroda nezadovoljnost, v nižjih slojih pomanjkanje, povsod upornost, ki spravlja francosko republiko v veliko nevarnost.

Dopisnik „Narodnega Dnevnika“ povedarja, da se je francosko ljudstvo že spriznalo s svobodno šolo. Spriznalo se je, ker se je mortalo spriznati. Nikjer ni namreč toliko nasilnosti in toliko despotizma, kakor ravno v deželi „svobode“, kjer so fransoni vzeli celo svobodo v svojo last ter kot pravi svobodomislici in svobodnjublji zapirali krščanske šole in cerkve, redovnike in duhovnike pa tirali preko meje ali pa v ječe. Vsak pojav krščanske obramebe med ljudstvom ti nesramni in krivični mogotci zatirajo z globo in ječo. Kako se torej ljudstvo ne bi spriznalo z novimi nekrščanskimi uredbami?

Da bi se bila tudi katoliška cerkev spriznila z brezkonfesionalno šolo, to ni res. F. B., ki biva v Parizu, je torej o francoskih razmerah prav slaboučen. Vedeti bi moral, da so francoski školje pred nedavnim izdali skupen pastirski list, v katerem z vso resnobo in odločnostjo obsojajo moderno brezkonfesionalno in brezversko šolo ter pretijo z duhovnimi kaznimi tistim starišem, ki v take šole posiljajo svoje otroke.

Ker dobro podučeni dopisnik gleda francoske razmere na lastne oči, bo gotovo tudi znał kaj povedati o blagodejnih uspehih svobodne šole v nравnem oziru. O tem, kako vsled nenhavnosti starišev pada od leta do leta število rojencev na Francoskem, vsled česar preti francoskemu narodu pogin. Nadalje o tem, kako strašno je v zadnjih letih poskopljeno število zločinov med mladino. O tem piše v „Nar. Dnevnu“, monsieur F. B.

M o r a l n e p r o p a l l e se vsiljujejo za varihe čednosti. Kakor je slabo, če se napravi kozla za paznika na vrtu, tako, in še veliko slabše je, če si liberalci prisojajo vlogo razsojevalca in branitelja čednosti in čistosti. Povrh se jim pa še ta uloga tako poda, kakor kravi sedlo. Smejati se mora vsak pošten človek, ko vidi, kako se je te dni „Slovenski Narod“ vnemal za sveto čistost ter bridko tožil nad pojhujšanjem. Pohujšanje pa je dajal on sam. Brošura ljubljanskega škofa, ki obsegata pouk za ženine in veste ter je pomotoma prišla v knjigotržtvu, se je takoj umaknila. Liberalci pa so padli po nji. Zbrali so iz te, z veliko resnobo in iz najboljšega namena pisane brošure nekatera mesta, iztrgali jih iz zvezne z drugimi ter to, kar bi bilo lahko v izpodlikanje, ker mu manjka spremljajoča resnobna in pobožna beseda, dali v posebni brošuri v Kranju ponatisniti. Ko so z razširjanjem te brošure umetno napravili pojhujšanje, pa so ti nesramni licemerci s svojimi rokami tleskali skupaj, zaokrožili oči in zajadikovali: Kakšno pojhujšanje! Brezmejno trizejstvo! Umevno je, da so tudi naddevičarji okoli „Narodnega Dnevnika“ čutili potrebo, zavzeti se za čednost in čistost, to se pravi, lopniti po ljupljanskem škofu in soditi o njevi morali. Svetujemo jim pa, da se ne bodo osmeli pred svetom, naj se potrudijo, predno sodijo o njem, koljega pobožnost in vzgledna življenje je sploh

priznano, da ga bodo tudi dejansko nadkriljevali v čestosti in čistosti.

Dr. Ivan Omulec †. Včeraj zjutraj ob dveh je umrl v Ormožu gospod dr. Ivan Omulec, odvetnik, načelnik okrajnega zastopa itd. Pogreb se vrši danes popoldne ob štirih. N. v m. p.!

† Josip Markov. Včeraj je nenadoma umrl v Lvovu urednik starorusiškega lista „Haličanin“, Josip Markov. Pokojni je bil predsednik društva maloruskih pisateljev in časnikarjev. Udeležil se je do smrti vseh slovaških časnikarskih kongresov. Bil je svojim sodeželatom vzor-mož.

Vojaški duhovniki na konjih. Vojna uprava je določila, da dobe vojaški duhovniki pri gorskih četah konje. Vpeljati se nameravajo tudi konji za duhovnike pri pehoti.

Novi teološki zavodi v Rimu. Dne 5. t. m. je bil svečano otvorjen in blagoslovjen novi papežev biblijski zavod, ki se nahaja v „Collegio Leoniano“ v Rimu. Po svečani službi božji so položili profesorji tega zavoda v kapeli svečano veroizpoved, a za tem je imel rektor biblijskega zavoda P. Fonck pozdravni govor, v katerem je orisal namen novega biblijskega zavoda, kateri je po želji sv. očeta osnovan. Zavod je osnovan za osemdeset štušateljev vseh narodnosti, redov in kongregacij. Dosedanji dominikanški kolegij sv. Tome je sedaj razširjen in na novo organiziran ter je dobil ime „Collegio Angelico Internacionale“. Profesorji za ta mednarodni dominikanski zavod so pozvani iz vseh provincij dominikanskih. Na čelu zavoda je regens P. Sadoc Szabo iz avstrijsko-ogrsko redovniške provincije, ki je bil dosedaj predstojnik študijev v Gradcu.

Stara sleparija. Nemci in nemškutarji vedno poudarjajo: Kaj se bo slovenski otrok slovensko učil, saj tako od doma zna. Ta rešpekt pred nami je ponosa vreden, ker pravi, da pridejo Slovenci na svet že študirani. Nemški otrok zna svoj materni jezik tudi od doma, pa se ga uči po šolah naprej celih 8 do 12 let, da, na celi gimnaziji in realki in ga velikokrat še ne zna. Ako se tedaj reče, naj se Slovenec ne uči svojega maternega jezika v šoli, takoj je to zavist, da bi Slovenec preveč znal, in vsak, kdor nima plank pred očmi, mora spoznati, da je to sama sleparija.

Na otrpenju hrbitnega mozga (poliomyelitis) je zbolelo pri nas na Štajerskem od meseca junija sem 419 oseb. Letos se je obče opazilo neko naraščanje te bolezni, ki se zlasti med mladino močno pojavlja. Prvikrat je v večjem obsegu nastopila ta čudna bolezen v lipniškem trgu samem. V kratkem času se je pa razširila z nepojmljivo hitrostjo po celi Srednjem Štajerju. Pri deci je posebno na to paziti, da je toplo oblečena in da se ne prehladi, zlasti noge.

Gradnja Strosmajerjevega spomenika. V pondeljek so imeli odborniki „Društva inženirjev in arhitektov“ sejo, na kateri se je razpravljalo o zadevah za zgradbo Strosmajerjevega spomenika. Odbor je sklenil, da se ima spomenik postaviti pred jugoslovansko akademijo v Zagrebu. Gradivo in osnutek se prepusti najprej samo umetnikom. Ožji odbor se naj sestavi iz treh domačih umetnikov in jednega slovenskega kiparja in arhitekta. Za napravo načrta se smejo pogajati kiparji, slikarji in arhitekti iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne in Hercegovine. Nagrada za najboljši načrt za spomenik je 5% od celega nabranega denarja.

Novi podžupani v Pragi. Za nova podžupanja praškega občinskega sveta sta bila izvoljena pristava Šmida Mladočehov inženir Jan Seifert in Vaclav Kaslicky.

Poštarice — gospe. Osrednje društvo avstrijskih poštaric na Dunaju je vložilo na trgovinsko ministrstvo spomenico, v kateri se prosi, da bi se poštaricam v vseh avstrijskih deželah priznal naslov „gospa“, ne glede na to, so li omožene ali samske. V vlogi se poudarja, da so večja poština ravnateljstva na Dunaju, v Gradcu, Lincu in drugod že ugodila tozadnji želji.

Ponarejene poštne nakaznice dajo zadnji čas poštenu ravnateljstvu v Gradcu in na Dunaju precej opravka. Nakazani so zneski od 800 do 900 K in sicer na različne osebe. Odšajni pečat na nakaznicah je zaznamovan z besedo Ribnica. Za koliko je bil poštni erar osleparjen, se sedaj še ne ve za gotovo.

Kaka bo letošnja zima? Neki meteorolog na Francoskem trdi, da so bile najhujše zime one, katerih število se končuje s številko 9 ter navede tudi več takih zim. Zaradi tega prorokuje tudi za letos jako hudo zimo. Bomo videli, če ima prav.

Vzrok Schillerjeve smrti. Ruski šaljivec Gogoli, ki je imel Nemce posebno na piki, se je nekoč pogovarjal s svojo znanko. Ta mu je rekla: „Vi vedno napadate Nemce in vendar je Schiller tudi Nemec!“ — „Schiller“, jì odvrne Gogoli, „je takoj, ko je spoznal, da je Nemec, vsled žalosti umrl. Ste li vi mislili, da je na čem drugem umrl?“

Ure na klobukih, seveda ženskih, bi raide vprejale nekatere ekscentrične dame v New-Yorku. Praktično za ženske same to gotovo ni, ker itak ne morejo pogledati na uro na klobuku. Za moške bi bilo pa to dobro, ker bi jim ne bilo treba segati v žep po uro, ampak bi se ozrl kar na kak ženski klobuk. Tudi javne ure bi potem lahko odpadle, ker je žensk vedno toliko na cesti, da ne bi človek prišel v zadrgo, ako bi hotel zvedeti, koliko je ura. Glavni namen teh ur je pa seveda, da na ta način ženske opozarjajo na svoje moderne klobuke. Pa tudi nov izgovor bodo dobile dame z urami na klobukih, ki se rada gledajo v zrcala in izložbena okna, češ, saj gledam samo, koliko je ura. Ženske so pa res iznajdljive.

Castna doktorja graške juridične fakultete sta postal profesarja na vsečilišču v Oxfordu Artur Hunt in P. Grenfell.

Iz pošte. Alojzija Sticklinger je imenovana za poštno oficijantinjo 2. razreda v Hočah.

Proti obdačenju sodavice. K finančnemu ministru Bilinskemu je prišla deputacija sodovičarjev iz vseh avstrijskih dežel se mu je pritožila proti nameravanemu obdačenju sodavice. Pozitivni vspah davka ne bo velik, vsed davka nujna podražitev sodovice pa bi pomemnila za to obrt pravo katastrofo. Sodovičarji so izročili finančnemu ministru obširno spomenico. Bilinski je odgovoril, da ni še nič gotovega glede tega davka, ker se bo stem pečal še parlament, kjer bo časa in prilike dovolj, da se stvar vsestranski prouči. Obljubil je, da bo spomenico pazno študiral in uvaževal razlage, ki so v nji obseženi.

Na svetovno razstavo v Bruselj. Z Dunaja razposiljajo vabila za potovanje na svetovno razstavo v Bruselj, ki bo prihodnjo leto. Vlaki bodo odhajali z Dunaja dne 6. junija, 11. junija in 8. avgusta.

Štajersko.

Mariborske novice.

Občinske volitve. Sinoči so mariborski nemški načijonalci v kazini postavili za treji volilni razred, ki voli dne 17. t. m., slediče kandidate: dr. Schmiderer, zlatarski pomočnik Binder, železničar Fischer, lončar Heritschko, brivec Kral, izdelovalec žganja Landler, gostilničar Matzhold, železnički uradnik Opelka, inžiner Perko, mehaniker Schmiderer. — Samoobsebi se razume, da noben zaveden Slovenc ne bo volil teh kandidatov.

Mesto vadniškega učitelja je razpisano na tukajšnjem moškem učiteljišču s početkom 2. tedaja 1909/1910. Slovenski prosilci, ki ste usposobljeni za 3. skupino učne tvarine meščanskih šol, vložite nemudoma prošnje. Zadnji rok je 8. decembra. Prošnje naj se vlagajo na štaj. dež. šolski svet.

Zima se bliža in žno seveda tudi tatovi zimskih sunkenj. Dne 8. novembra dopoldne, ko je postrešek Franc Kuster opraviti v stolnem župnišču in je svojo zimsko sukno pustil v predsobu, mu je bila ta ukradena. Ker prihaja v župnišče nekaj beračev, si je najbržje kateri izmed njih prilastil sukno.

Ni imel sreče. Brivec Ivanu Radoliču je bilo v sredo popoldne ukradeno kolo, katero je postavil za hip pred neko gostilno v Schmidererjevi ulici. Tat se je peljal v Studence in je tam skušal v neki gostilni prodati kolo za 50 kron. Kupec pa si je izgovoril, da hoče kolo najprej poskusiti in denar izročiti še le drugi dan. To pa tatu ni bilo povseči in zato je ponudil kolo drugi osebi za 30 kron. To je pa vzbudilo sum in ko je tat to opazil, jo je potegnil brez kolesa. Dosedaj tatu še niso izsledili.

Izpred sodišča. Z nožem je napadel 22. minulega meseca 61 letni kolar Franc Eger v neki gostilni na Koroški cesti vodovo Karolino König. Prepirla sta se, na kar mu je König prisolila zaušnico. Eger je v razburjenosti potegnil nož iz žepa in večkrat ranil vodovo, ter jo telesno poškodoval. Za ta junaški čin je dobil 4 mesece. — Poceni sta si hotela nabaviti les za kurjavo zakonska Domjan in sta jemala iz grajskega gozda v Dornovi les ter napravila škode do 50 kron. Boljša polovica je dobila prisojene 3 mesece, mož pa tri tedne. — Radi malenkosti sta se sprla v Št. Lovrencu nad Mariborom dinar Franc Ranznik in Janez Lešnik. Med prepirom je Ranznik Lešnika sunil z nožem v obraz in mu zadal težko rano. Sedel bo 4 mesece. — Francu Grabnerju, steklarskemu pomočniku, so se zlati prstani preveč prljubili, zato je vkradel Francu Bernhardu iz Maribora tri prstane iz zaprite omare. Ko so ga zasačili, so našli še vse pri njem. Obsodili so ga dva meseca. — Hlapec Selinšek v ljutomerskem župnišču je okradel župniškega ekonoma Pihlerja in mu odnesel telovnik in suknjo, 4 pare spodnjih hlač in dve srajci, vse skupaj v vrednosti 40 krov. V Mariboru je povrh ukradel še eno sukno s hlačami, en par čevljev in nekaj denarja. Selinška poznaže že oblasti kot izvanrednega tatu oblek. Zaprl so ga na 8 mesecev. — Brezdelni dinar Franc Trunk v Strmcih je zelo surovo ravnal z stariši, jim vse razbil doma in jim še celo grozil s smrtno. V osmih mesecih zapora se bo menda že toliko spamečoval, da bo spoštoval stariše. — V gostilni se je razjezik Andrej Filipič, kajžarski sin iz Župetinc in je grede domov brez vzroka oklofatal čevljarskega vajenca Ivana Vrbnika, njegovega mojstra Pucka in pa Jakoba Dajuka je z nožem ranil v roko. Da se mu jeza ohladi, mu je sodišče prisodilo šest mesecev zapora.

Celjske novice.

Nadomestne volitve. Pri nadomestnih volitvah za deželnih zbor, ki so se vrstile pretečeno sredo, je bil izvoljen nemški nacionalec, graški zdravnik dr. Negri, rodom Čič. Dobil je 489 glasov. Protikandidata ni bilo. Celjski Nemci res nimajo sreče s svojimi kandidatimi. Preje Hanns Woschnagg, recte Ivan Vošnjak, bivši Sokol, sedaj pa Negri, kojega oče je v svoji mladosti nosil višnjeve hlače in rujavi, volnati jopič, stari oče pa prodajal jesih, ali pa morebiti hodil okoli z „dudelzakom“.

Celjsko društvo za varstvo otrok hvaležno priznava, da nahaja vedno več zanimanja med občinstvom. Oglašajo se obrtniki, ki so pripravljeni vzeti take zapuščene fante za vajence, oglašajo se pa tudi usmiljene rodbine, ki vzamejo take sirote za svoje. Zopet imamo slučaj, ko ima priden, toda ubog vdovec tri otroke, med temi 4letnega fanta, ki bi ga rešil iz velike revščine, kdor bi ga hotel sprejeti za svojega. Sploh bi bilo želeti, da se pri društvu oglašajo tisti sami, ki bi se hoteli zavzeti za take zanesljivje in osirotele otroke. A tudi društveni zaupni-

ki iz celega celjskega sodnega okraja naj vse take slučaje redno naznajo odboru v Celje. Odbor se peča z mislio, ustanoviti v bližnji bodočnosti za Gaberje otroško zavetišče. V Gaberjih stanuje na stotine delavcev, ki so ves dan v tovarnah, dočim so otroci prepuščeni večinoma samim sebi. Takim otrokom nuditi po dnevu zavetišče in nadzorstvo, bi bila lepa in potrebna naloga. Nadalje hoče društvo uvesti nadzorovanje tistih oseb, ki imajo na reji dojence, posebno onih, ki se v tem skoro obrtno pečajo. Pri tem prosi posebno sodelovanja požrtvovalnih žen in pričakuje, da se mu same javijo. V prvih vrsti pa je treba kakor povsod, tako tudi tukaj, obično denarne podpore. Naj si šteje vsak v dolžnost, biti član tega človekoljubnega društva. Članarina iznaša za celo leto le 2 K, in se pošilja na blagajnika, g. Antona Kolanca, trgovca v Celju.

Umrla je v sredo na Šmiklavškem hribu vodova po bivšem dolgoletnem celjskem profesorju Orešniku. — Rajnka je dočakala visoko starost 87 let. Zapustila je precejšnje premoženje, a brez oporce.

Vojaški kumis v celjskih vojašnicah je neki zelo tečen in slasten. V njem se nahajajo pravi eksemplari lepo rejenih črvov. V prepečenem pa baje na nekaterih mestih kar mrgoli živilih črvičkov. Seveda za slovenske fante je vse dobro.

Okraino glavarstvo namerava z novim letom zopet izdajati svoj uradni list, če se zgalsi dovolj odjemalcev. List bo pisan tudi v slovenskem jeziku.

Nemško športno društvo se je, kakor poroča včerajšnji uradni list, prostovoljno razšlo.

Stražniki med seboj. Pred okrajinom sodiščem se je vršila razprava proti celjskemu policiju Janezu Schwarzu, katerega je tožil njegov tovariš, znani policist J. Gračner radi razdaljenja časti, ker je Schwarz pisal Gračnerjevi ženi anonimno dopisnico, na kateri jo upozarja, da se njen mož vlači z drugimi ženskami po mestu. Schwarz je sicer tajil, vendar sta pa dva izvedenca potrdila, da je pisava na dotični dopisnici od njegove roke. Schwarz je bil obsojen na 70 kron globe, oziroma sedemnajst zaporednih zapor.

Ptujske novice.

Vero prodajajo nekateri ptujski nemškutarji. Za protest k protestantizmu plačujejo od 20 krov naprej. Kdor bi rad imel denar, je treba le da pove, koliko ga potrebuje, da se popolnoma odtrga od katoliške cerkve in dobi ga!

Napad na avtomobil. Avtomobili so za popotnike in voznike precej velika nadloga. Količinkat se pripeti, da se splašijo konji in zgodi nesreča. Zato se ni čuditi, da jih ljudstvo ne mara. Kljub temu je pa obsojanja vredno, da se po nekod vršijo napadi na avtomobile. Tako so pri Ptuju te dni napadli otroci s kamenjem avtomobil nekega Gradčana. Kakor smo izvedeli, je prav ta avtomobil napadel pri Pesnici nek voznik in udaril avtomobilista z bicem. To je velika posurovelost in zmožen jo je le tak človek, ki zajema svojo oliko iz ptujskega „Stajerc“.

Občinski svet je imel v sredo sejo. Podelil je gostilničarsko koncesijo Mariji Wessely, dovolil, da se prenese žganjarna Leskošeka v Pirichovo hišo; za ubožnega očeta je bil izvoljen Wolf; dve osebi ste dobili domovinsko pravico; za nemško šolo v Hrastniku se dovoli 50 K (saj jih Ptuj sam krvavo potrebuje. Op. st.); občinski lov se je oddal zopet ptujski lovski družbi pod dosedanjimi pogoji. Javni seji je sledila tajna.

Požar. V Gornji vesi je ugonobil v nedeljo po poldne požar poslopje Antona in Marjetje Pišec. — Kako je ogenj nastal, ni znano. Skoda je zelo velika, ker ni bilo mogoče rešiti prav ničesar. Pogorelca sta zavarovana le za neznačno sveto.

Drugi kraji.

Sv. Peter pri Mariboru. (Zločin?). Na Martinovo predpolno našli so v Dravi pri „berlu“ neznanu žensko, okoli 60 let staro, mrtvo, z zarezanim vratom. Ali se je zgodil zločin, kje in kako, ne ne more dognati. Ljudje pravijo različne stvari, vendar pa primanjkuje vsakega sledu.

Razvije. Dolgo sem molčal, pa ker vidim, da se naš „feuerber auptman“ Tina Pukl vedno više vspenja in že z luterani drži, sem primoran javnosti nekaj iz njegovega življenja povedati in sicer to le: Tina je bil pred leti sluga v mariborskem bogoslovju, kjer se je prav verno in kristjansko obnašal. Ko pa je dosegel več častnih služb, je pa pričel postjati ponosen in se je čisto izpremenil. Začel si je misliti, da večjega gospoda ni, nego je on, kar tudi sledi dokazuje. Pred par leti je umrl v Selincu ob Dravi in ud tamoznje požarne brambe Sprekova se je udeležila tudi deputacija tukajšnje požarne brambe pod vodstvom Martina Pukla. Ko zagleda naš „feuerber auptman“ pri pogrebu, od bogoslovja njemu znanega gosp. žup. Hrastelja, se poda k njemu in ga sledi poščravi: „O dober dan gospod župnik, glejte kaj smo mi postali, jaz sem „feuerber auptman“ z Razvjanja, Vi pa župnik“. Mislim, da to zadostuje, da bo ljudstvo znalo, kaj Pukl o sebi misli in mu bo tudi temu primočno spoštovanje in

pa niti ne izdamo, kaj se bo na veselici videlo in zavživalo. Pridite torej domačini, pa tudi rojaki, rojakinje od blizu in daleč dne 14. novembra v Št. Ilj! Dajte s tem, da dojdete v velikem številu, nam v vednem trpkem boju stojecim obmejnem Slovencem novega poguma, novega veselja do boja z narodnimi sovragi! Kdor se pa ne more našemu vabilu odzvati, pa naš se na primeren način spomni Šentiljskega doma! Začetek veselice točno ob pol 4. uri popoldne.

Gornja Sv. Kungota. Petinpetdesetletni krojač Tomaž Trašas je nenačoma zblaznel. Prepeljali so ga v opazovalnico za umobolne v Gračec.

Umrla je v Podsrdu dne 11. t. m. mati rajhenburškega g. župnika — Neža Cerjak. Pogreb bode v sobotu popoldne. Bodit ji zemljica lahka!

Konjice. V noči od 8. na 9. t. m. je umrla v Kaceniku (prihovška fara) blaga žena Jozefa Ratej p. d. Štefulačka. Daleč znana ranjka je bila mati g. komisarja pri c. kr. glavarstvu v Celju, dr. Rateja in orožniškega postajevodje v Sv. Tomažu pri Ormožu. — Blaga slovenska gospodinja, počivaj v miru!

Slov. Bistrica. V nedeljo ppnoči je izbruhnil ogenj pri posestniku Jožefu Bašiču in uničil hišo kakor tudi gospodarsko poslopje z vsemi poljskimi pridelki in orodjem. Skoda, katera je napravil požar, je le deloma pokrita z zavarovalnico. Kako je ogenj nastal, se gotovo ne ve, mislijo pa, da vsledi isker, ki so iz dimnika padle na streho.

Smarje pri Jelšah. Pol leta deluje naša kmečka hranilnica in posojilnica. Prometa ima 85.090.—K. To je gotovo mnogo za prvega pol leta, in to še v trgu, kjer obstoji še druga posojilnica. Denarja se je vložilo od 61 vlagateljev 25.211 K. — Izposodili smo 37. strankam 21.556 K. Veš odvišen denar je naložen drugod plodonosno. Wloge obrestujemo po 4%. Posojila se dobijo pri nas na poroke ali vknjižbo po 5%, in sicer takoj z mnogo manjšimi stroški, kakor drugod, ker se celo kolekuje ceneje. Delež iznaša samo 2 K. Menic ne poznamo, ker imamo rajajznovko. Vknjižbe, izknjižbe, konverzije itd. se dela vse brezplačno, kupijo se le predpisani kolekti. Kmetje, podpirajte svojo kmečko posojilnico! Uradni dnevi: vsak četrtek, nedelja in praznik, ter vsak sejmski dan. Svoji k svojim!

Dramlje. Porotnike lovi na svoj lim „Štajerc“, da bi ga oprostili pri novi obravnavi meseca decembra. „Štajerc“ šteje župnika „med one politikujoče duhovnike, kateri so v dnu srca sovražniki šolstva“. Temu nasprotuje sam „Štajerc“ na drugih mestih članka. Piše namreč: „Sovraštvo Ogrizekovo je pričelo zaradi tega, ker je učiteljeva žena brez žaludnje v slovenščini postala učiteljica za ročna dela.“ „Štajerc“, pojdi gledat 109. člen šolske postave, da mora biti vsak učitelj izkušen, če hoče dobiti službo. Ker ni bila učiteljeva žena v slovenščini izkušena, ji je krajni šolski svet po postavi in pravici, brez sovraštva smel službo odreči. Tukaj ni župnik kazal nič sovraštva do učitelja, ampak je nauk, šolo in šolsko postavo branil zoper učitelja.

— „Štajerc“ pove dalje, da je župnik sovraštvo do učitelja kuhal s tem, ker je „v okrajnem šolskem svetu večkrat učitelja neosnovano napadel“. Kako neosnovano je bilo to napadanje, je pokazalo učiteljevo vpojenje v sredi leta, in malenkostna penzija. „Štajerc“ pripozna, da je „učitelj večkrat prorisil, naj se ga premesti, ali tuji temu se ni moglo ustrezti“. Preudarimo to po pameti. Ako je napadal župnik učitelja neosnovano, to je po nedolžnem, in ga dejelni šolski svet na njegovo prošnjo ni drugam prestavil, temveč peslal v pokoj, in to za malenkostno penzijo, potem sledi iz tega neovrgljivo, da je dejelni šolski svet spoznal, da ne napada župnik učitelja neosnovano, ampak da se je zoper njega pritoževal iz polnoveljavnih vzrokov, kot veden ud krajnega šolskega sveta in kot skrben dušen pastir. — Župnikovo sovraštvo do učitelja hoče „Štajerc“ izpričati tudi s tem, češ, da je župnik grozil oblasti, da ne bude „več podučeval verouka“, ako se Adamiča ne odpusti. To je nesramna laž, ker tega župnik ni nikdar storil. Sicer bo pa imel „Štajerc“ pred porotniki lepo priliko, da dokaze to svojo trditev. Seveda se mu dokaz ne bo posrečil.

Dobrna. Spominjam se, da smo brali pred par leti v časnikih, češ, dobrnska šola ne spada med najboljše v celjski okolici, kar se tiče učnih uspehov. Ker do danes nihče ni temu oporekal, mora že biti resnica. Kako se je počutil vodja naše šole pri teh gremkih besedah, nam ni znano. Vemo le toliko, da, če se je šola na Dobrni poboljšala, Vogler pri tem nima najmanjši zaslug. Voglerja samega že jezi, da se je postoral, in da mora vzetih vsako pol leta leta dopusta, da si zopet opomore za prihodnje leto. Vkljub temu pa stariši na Dobrni nočejo pripoznati, da bi bilo po Voglerjem dopustu kaj boljše v tretjem razredu; zato se zgodi, da jemljejo otroke iz tretjega razreda in jih pošiljajo kam drugam v šolo. Povrh pa pravijo hudobni ljudje na Dobrni: Ce Vogler potrebuje vsako leto dopusta, je znamenje, da so mu ali duševne ali telesne moči opesale. Ce je torej že tako daleč, naj gre pa v penzion. Da bi pa davkopalcevalci trpel na tisoče kron, ki jih Vogler na leto vleče, ni nikjer zapisano. Za smodke kaditi in otroške vozičke voziti po Dobrni, je marsikdo dober, za to ne potrebuje Dobrna nadučitelja Voglerja. Želimo mu sicer dolgo življenje v prid nemškemu narodu, ki Voglerjeve podpore močno potrebuje, a lepo ga prosimo, naj ima usmiljenje z dobrnskimi otroci in naj obesi pod-

učevanje na klin, oziroma ga prepusti bolj zmožnim močem. Cela Dobrna mu bo za to hvaležna; ali če mu je to pre malo, mu oblubi spomenik, ki bo pretrpel robove za rodove.

Cebelarska podružnica za Savinjsko dolino, ki se je ustanovila šele meseca marca l. l., priredila je v tekočem letu 10 cebelarskih shodov ali podučnih predavanj, katera so bila povsod tako dobro obiskana. Naš predsednik, cebelarski potovalni učitelj, g. Černej iz Griž, in naš blagajnik cebelarski mojster g. Andrej Piki iz Spodnje Ložnice pri Žalcu se nista strašila ne truda, ne dolgega puta, ne stroškov, ter blagohotno prirejala podučna potovanja, kamor koli so ju klicali. Glavni program vseh predavanj je bil, navduševanje za umno cebelorejo ter praktično in za vsakega cebelarja potrebitno razkazovanje. Povsod so bili poslušalci s predavanji nad vse zadovoljni ter prav hvaležni gg. poročevalcema, ki sta na koncu svojih predavanj še prav rada odgovarjata raznim stavljenim vprašanjem. Shodi so se vršili: po dva v Št. Pavlu in Grižah, po jeden pa v Spodnji Ložnici pri Žalcu, v Št. Jurju ob Taboru, v Galiciji, v Št. Ilju pri Velenju, v Št. Janžu pri Peči in v Vrbju pri Žalcu; tedaj skupno 10 shodov, katerih se je udeležilo mnogo, nad 500 poslušalcev, ali povprečno 60 poslušalcev enega shoda. Z mirno vestjo tedaj lahko rečemo, da je bila naša podružnica zelo marljiva ter jo snemo najtopleje priporočati najizdatnejšim počporam, posebno pa, ker še nima novčiča premoženja, razen obilice dobre volje. Vama gg. poročevalca pa srčna hvala za celoleten trud ter prosimo, da nam še bodoče leto ostaneta toli prijazna kot leto!

SOMIŠLJENIKI, agitirajte za „Stražo“. Skrbite, da dobite kar največ naročnikov. „Straža“ stane do konca leta 150 K. Zahtevajte odločno po vseh gostilnah „Stražo“. Posnemajte v tem oziru naše nasprotnike!

Koroško.

Podljubelj. V treh dneh se je na električni ubil že drugi mladenič. Prvi je bil Strugar, ki se je dotaknil žice, ko je belil drogove. Električna sila ga je vrgla tri metre daleč od droga in tako močno na glavo, da se je udrl do čela v zemljo. Drugi, Val. Kropivnik, stražnik v centrali, je šel, misleč, da ni toka, snažit žice ali čeženj. Komaj pa se je dotaknil, zakričal je na ves glas in se mrtev zgrudil na tla. Stariši zgubijo v njem marljivega, mirnega in pridnega sina, edinca. Žal, da sociji tudi v tako žalostnih trenotkih, kakor je pogreb edinega sina, ne morejo opustiti svojih neumnih demonstracij. Kaj je treba pri pogrebu rdečih cot? Tisti pubiči bi mu storili veliko večjo dobroto, če bi zmolili kak očenaš za njega, kakor da so viacili v sporedi tisti vse drugo samo ne lep socialistični venec. Wiesarjev pubek in venec ravno „pasata“ skupaj.

St. Vid ob Glini. Dne 7. t. m. je izbruhnil v gospodarskem poslopu Karla Kirchmaierja požar, ki je uničil celo poslopje, žito in seno. Sreča, da ni bilo vetrov, ker sicer bi bila nevarnost, da se požar razširi tudi na druga poslopja, velika. Kirchmaier ima kljub temu, da je zavarovan, občutno škodo.

Prevalje. V nedeljo sta se pripeljali dve gospodčni z vlakom v Prevalje. Ena je šla na trg in se je mrtva zgrudila na tla. Tako se je nabrala večka množica ljudi okoli umrle. Ko je zvedela njeni prijateljici o njeni smrti, se je tako vznemirila, da se je zgrudila in ostala na mestu mrtve.

Bekštanj. (Odklonjena je prošnja občine,) da bi se odslej tudi tista dva nočna vlaka, ki vozita skozi Štelen, prvi približno ob 9. uri 50 min., drugi ob 11. uri 50 min., na našem postajališču ustavljal, in sprejemala potnike, baje z motivacijo, da je pre malo prometa. Vsaki se bo še živo spominjal, kakšne težkoče smo morali premagati, predno smo dobili tukaj postajališče, in da smo to dosegli le s tistimi 4400 kromami, ki smo jih morali odšteti, predno je kdo s pristom zmignil. Tudi takrat je bilo strašilo bojazen slabe prometa, katera je bila pa, kakor je sedaj izkušnja pokazala, to je od 1. avgusta do dames, čisto neopravičena. Skoro ne pride vlaka, da bi kdo ne izstopil, oziroma vstopil, in železniška uprava ima govorovo prijetno izkušnjo, ker ji je postajališče prineslo že nekaj sto kronic. In sedaj se nam bliža zima, pridejo grozni sneženi viharji, mraz, in s tem vsem v zvezi so slaba, večkrat nehodna pot. Ravno po zimi bo največja potreba, da se vstavijo tudi gori navezeni vlaki. Merodajni gospodje naj blagovljijo po misli, da snega ne gazimo iz kratkočasja, ampak smo tega „športa“ pri našem poklicu že siti. Upoštevajo nadalje še slučaj nesreče, potrebe zdravniške pomoči in drugo, je posebno pozimi živa potreba, da se ustavita tudi ta dva nočna vlaka. Dejstvo, da osebni promet na našem postajališču ni manjši, kot na drugih postajah karavanske železnice, je splošno znano, in je torej naša želja, da se ustavijo tudi navedeni vlaki, popolnoma opravičena. Jako pa občljujemo, da dejstvenega prometa našega postajališča ne moremo natančno dokazati, ker se n. pr. na glavnem kolodvoru v Beljaku ne dobi za postajališče posebnih listkov, ker jih državna železnica ne izdaja, kakor je pripomnila temogleda, res nobna uradnica pri oddajališču voznih listkov tamkaj: „Wir können keine geben, weil uns die Staats-

bahn keine schickt.“ Dobivamo torej te listke do „Bekštanja“ in se vozimo od tukaj do postajališča „črno“, seveda za polno plačilo. Pri kontroli in štetju je zaradi popisanega dejstva naš postajališče prometno na slabšem; in to uporabljo gospodje železnične uprave, rekiš nam: „Vam ne moremo ustreći, ker imate pre malo prometa.“ Slavna c. kr. Železnična uprava naj torej skrbi, da bo teh listkov pri „Šalterjih“ vedno dosti v zalogi, da ne bo izgovora: „Jih ne moremo dati.“ Da bi se odslej ustavili na našem postajališču tudi navedeni vlaki, bo treba se enkrat, in sicer takoj, energično potrkat na vrata milosti c. kr. Železnične uprave, morda se je omehča srce, da nam jih odpre. V to pa ni treba novih vožnih redov, oziroma starih popravljati, ampak treba je samo migljača od merodajne strani, in vlaki, ki še skozi Štelen „piskajo“, bodo obstajali; lahko bomo potem rekli, da smo zopet za en korak prišli naprej. Postajo „Štelen-Malošče“ za tovorni promet pa pustimo mirno še ljubi prihodnosti.

Kranjsko.

Krščansko soc. delavstvo se je jelo prebijati iz svojega spanja. Zavedati se je jelo svoje moči in da brez ožje organizacije nicesar ne opravi. To nedelj se bodo vršili na štirih krajih shodi za delavce in sicer na Savi, na Gorenjskem, v Kropi, Kamni Gorici in v Mojstrani.

Dečka je ustrelil na lov v Št. Petru železnični asistent Anton Nejedly, ko je šel na lov na jerebicice. 11 letni deček France Medio je ležal na njivi za ajdo, ter pa sel krave, kar prileti lovski pes proti njemu. Deček je skočil proti psu in Nejedly je sprožil, misleč, da je jerebica. Deček se je s prestreljenim vratom takoj mrtev zgrudil na tla. Sodišče je ne previdnega lovca oprostilo pregreška zoper varnost življenja.

Med kranjskimi gostilničarji prav agitirajo nemškutarski Korošci, da bi ustanovili pivovarniško zadružno koroških v kranjskih gostilničarjih, ki bi potem kupila pivovarno v Lescah. Najbolj se za to ogreva nemškutarski pivovarnar Zimmermann, da bi potem tim več slovenskega denarja vtaknil pri dobčku v žep. Smer družbe je že s tem označena, da hočejo imeti Korošci sedež ravnateljstva v Celovcu, vse terjatve pa bi bile tožljive edino-le v Gradcu.

Primorsko.

Bleriot v Opatiji. Znani zrakoplovec Bleriot bo prišel meseca januarja prihodnjega leta v Opatijo in bo pridelil 20. in 26. dva poleta z letalnim strojem. Za oba poleta bo dobil Bleriot 40.000 in bo poletel do Lovrane in nazaj. Ob obali bodo napravljene posebne tribune. Izredni vlaki bodo tačas vozili iz Grada, Dunaja, Zagreba, Budinpešte in Trsta.

Pomanjkanje slovanskih šol v Istri. V Istri je 55 in pol odstotkov celega prebivalstva Hrvatov in Slovencev, a šol imajo, razven zasebnih, samo 93 javnih in 146 učiteljev. Lahov je pa v Istri samo 39.5 odstotkov, pa imajo 74 šol s 258 učitelji. V letih 1903—04. je bilo 12.921 šoloobveznih otrok oproščenih, ker so jim bile šole oddaljene več kot 4 km. Od teh oproščenih otrok je bilo 10.929 slovanske dece, ki torej niso mogli obiskovati tako potrebne šole. Na nekaterih krajeh se je pa za 10 Lahončev ustanovila državna šola. Slučaji so zelo slčnim našim. Tu imamo Nemce, ki nam tako škodujejo, tam doli pa imajo Lahone za hrbotom. Slovan je pač dober vojak in davkopalcevalec, a drugače je uboga para, katero lahko zatira kdor hoče.

Zdravstveni pouk se uvede na goriškem ženskem učiteljšču. Pouk bo obsegal nauk o šolski higijeni in bo podneval v slovenskem oddelku zdravnik dr. Ernest Dereani. Največ si je prizadeval za zdravstveni podak v šoli ravnatelj zavoda Štefan Križnič.

Goriški mestni svet je vložil protest proti odlokmu namestništva v zadevi Ferrerjeve ulice. V protestu izvaja mestni svet, da se ne gre za slavo zločinca, nego samo za njegovo idejo. Toraj ideja na smrt obsojenega anarhista jim je tako sveta, da hočejo imenovati ulico po njem, das je bil isti največji zločinec. Goriški mestni očaki naj bi se šli učit v Pariz, kjer je mestni svet poln samih revolucionarjev, socialistov itd., ki pa niti sprejeli niso predloga za prekrstitev ulice v Ferrerjevo.

Vodovod za Gorico. Goriški mestni svet je sprejel v zadnji seji načrt vodovoda iz Hablja pri Ajdovščini, s katerim bo Gorica zadostno preskrbljena z vodo, ki ji je že toliko let primanjkovala.

Huda nezgoda se je zgodila v sredo popoldne na parniku Lloydovega arzenala „Karlsbadu“ v Trstu. 2 letni mehanik Maks Sterniča je zlezel v parni kotel, da bi tam nekaj zmeril. Seboj je imel gorečo svečo, vsled česar je nastala močna eksplozija. Sterniča je dobil močne opakline po obrazu in levi roki. Eksplozija je nastala vsled plinov, ki so se rabili pri poskušnji kotla in katerih en del je še v cevih zaostal.

Reka. Turški gostje so došli iz Trsta in so si ogledali Reko v več oddelkih. Obiskali so razna industrijska podjetja, tovarno za torpede, papirno tovarno, škrabno tovarno in mestno petrolejsko čistilnico.

Namen in naloga šole.

Vsi pedagogi in vzgojeslovcji so v tem edini, da naj šola ne le uči, ampak tudi vyzgaja, to je, da naj šola človeka prestroji v koristnega in uporabljenega uda človeške družbe, in da ga odgoji v dobrega kristjana in kedajnega dediča nebeskega kraljestva. Tega načela se bodo vsi tako dolgo držali, in

ta načelo bode tako dolgo v neomajani veljavi, dokler se bode krščanska vera priznavala kakor od Boga, edino pravega in edinega, in dokler se bodo vse ravnali po njej. Ker pa se, tudi v današnjih dneh, večina krščanskega ljudstva drži razdetih naukov krščanske vere, mora se po tem načelu tudi mladina, vzgoje potrebna, odgojevati in odgojiti.

Bog pa je postavil cerkev za odgojiteljico človeštva; da jej je v ta namen potrebna pooblastila in potrebne pomočne božje. „Idite po vsem svetu“, takov ukaz so dobili apostoli, in v njih vsi njihovi nasledniki, „in učite vse narode . . . , učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal.“ V svesti si tega nebeškega poslanstva, je začela cerkev ustavljati Šole, in to že v davnem času, ko so narodi po večini tavali še v tem nevede in, lahko rečemo, prvotne surovosti. Z razširjanjem krščanstva je širila sv. cerkev tudi luč prosvete in hravnosti. Torej so bili cerkveni služabniki, božji namestniki, prvi učitelji. Ti so se posvetnim učiteljem umaknili in jim na redili prostor. Šele tedaj, ko je narastlo število in velikost cerkvenih občin, in so s tem narastla dušnim pastirjem večja in mučnejša opravila.

Šola je torej pravzaprav hčerka svete cerkve; ona jo je rodila, na srcu odgojila; le pod njenim okriljem se je razvijala. Cerkev in šola imate isti, skupni ramen, in tem gotovejše in popolnejše boste namen dosegli, čim iskrneje in složnejše boste skupno delovali. Cerkev od šole ali bolje: šola od cerkve se da sicer ločiti, a šola izgubi potem sredstva in zmožnost človeka v krščanski hravni odgojiti. Ne smemo nikar prezeti, da se mladina nikakor ne da odgojiti s samim poukom, opominjanjem in kaznijo. Spačena človeška narava potrebuje razsvetljenja in milosti od zgoraj, in kje naj tega dobi, ako ne v cerkvi in po cerkvi. Cerkev hrani milosti, sredstva, in ona prešinja s svojim duhom tudi šolo.

Nikakor se ne da temu ugovarjati, da šola lahko prepusti cerkvi verski pouk, in vse kar je s cerkvijo v zvezi. Ako ni ves pouk in vsa vzgoja prešinja s cerkvenim duhom, batí se je, da prevlada v šoli cerkvi sovražni duh. O krščanski vzgoji v takih razmerah sploh misliti ni.

Ako cerkev in šola že vzajemnim delovanjem s težo brzate divje pojave strasti in s težo zatirate upliv slabih vzgledov, kako naj bo potem šola sama zmožna to brez cerkve doseči? Versko-nravnja vzgoja je mogoča le v soglašnem, vzajemnem delovanju šole s cerkvijo.

Ako pa ima šola isti namen, kakor cerkev, sledi, da si je poklic duhovnika in poklic učitelja v bližnjem sorodstvu. Skupni namen šole in cerkve nalaga obema sveto dolžnost, človeka dovesti na ono stopinjo dušne in hravne izomike, da zamore od Stvarnika določeni si namen doseči. Neovrgljiv dokaz nam podaja zgodovina, da je cerkev ta namen dosegla, kamor so prodri nje oznanile, nje poslano. Ako se tedaj cerkvi predbaciva, da potiska s svojo vzgojo v nevednost, ali celo, kar se pogosto sliši, da človeka pripravlja ob pamet, bije se zgodovino po obrazu.

Lepim umetnostim in vedi je bila cerkev jaka skrbna mati, nikakor ne pisana mačeha. To cerkvi trezni nasprotniki tudi priznajo.

Kdor tedaj to premisli mirno in dobromisteče, ta uvidi, kako daleč bi prišli, ako bi se uresničile želje in nameni naših liberalcev, koji vedno stremijo po ločitvi cerkve od šole. Zato se mora vsaki pošten človek z vsemi dovoljenimi sredstvi boriti, da se prepreči ta liberalna nakana.

Naše vžigalice!

Skrbite, da pridejo v vsako hišo naše vžigalice! — Vsak trgovec, pri katerem kupujete, jih mora imeti, vsaka gostilna, v katero zahajate, vsaka naša gospodinja! — Dolžnost vsakega našega somišljenika, da zažiga tobak in smodke le z vžigalicami »Za obmejne Slovence!«

Narodno gospodarstvo.

Radium v Avstriji. Dosedaj je imela avstrijska država še vedno vodilno ulogo na polju raziskave radija, katere raziskave se bodo pa še pomnožile v kratkem. Iz Jahimovega na Češkem so poslali namreč iz tamkajšnjega rudnika 1 g. radija na ministrstvo za javna dela na Dunaj, da ga porabi za znanstvene namene. Heglani radij pa ni bil čist, ampak je še pomešan z raznimi drugimi stvarmi. Dvorni svetnik profesor Eksner je dobil od ministrstva nalog, da natanko preišče, koliko čistega radija da se nahaja v poslani količini. Dragocena rudina, ki je vredna več tisoč kron, se hrami v kremlju, ker je nevarno priti direktno v stik z radijem. Preiskovanje profesorja Eksnerja bo končano v kakih 14 dnevih. Ta količina je prva, ki je prišla iz Jahimova med širšo javnost. Ko bodo preiskovanja Eksnerja končana, bo ustavljeno ministrstvo za javna dela na Dunaju državno prodajalno za radij in se bodo prodajali deli sedaj vposlane količine v medicinske in znanstvene namene. Kaj da pomeni produkcija radija v Avstriji za znanstva sploh, se razvidi iz tega, da je sir William Ramsay, slovenski angleški raziskovalec, dosegel večino svojih uspehov

od % grama radija, ki mu ga je dala na razpolago avstrijska vlada. Dunajska znanstvena akademija poseduje 3 grame radija, največjo količino, ki se jo je dosedaj sploh dobito na svetu, a med temi 1 gram popolnoma čistega radija, s katerim se prav pridno vsaki dan eksperimentira. Na Dunaju se zida novo poslopje za zavod za raziskovanje radija, v katero svrhu je daroval nek Dunajčan 50.000 kron. To bo prvi radijski zavod na svetu, in Avstrija bo prva med vsemi državami na svetu v raziskovanju radija. Značaj zavoda na Dunaju bo mednaroden in se ga bo lahko vsak raziskovalec posluževal. Država se je zavezala, da bo sama oskrbovala zavod, ki bo služil strogo znanstvenem namenom.

Petrolejski monopol? V strokovnih krogih je vzbudilo veliko pozornost dejstvo, da se je vlada brez kakega pogajanja tako hitro odločila v zadevi prevzetja obrata v podjetju za odpravo bencina, kjer se napravlja kurilno olje za stroje na galiških državnih železnicah in upeljala državni obrat. To se tolmači s tem, da država resno misli vpeljati petrolejski monopol, tako da bi mogla prevzeti kontingentiranje čistilnic, ako bi sama imela precejšnjo čistilnico v rokah. Najbrže se bo poveril promet in obrat v novem podjetju za odpravo bencina iz petroleja, ministrstvu za javna dela. Ministrstvo bo moral potem skrbeti, da se investirana glavnica 5.600.000 kron do dobra obrestuje in v petih letih amortizira. To bi bilo gotovo najboljše, da se reši petrolejska zadeva, ki je bila tako zavojena od raznih faktorjev. Družba „Standard Oil Company“ dela in ruje na vso moč za kulisami, da bi se utrdila v Avstriji, akoravno pod tujo zastavo. Nemška tvrdka Launzenmühle se je pogajala s petrolejsko industrijsko družbo „Austria“ in moravsko žumberško čistilnico, da bi se oba podjetja združila in bi dala nemška tvrdka potrebljivo glavnico na zazpolago. Gotovo je, da tiči za nemško družbo amerikanska petrolejska družba, ker omenjena družba sama nima toliko kapitala, da bi ga še drugim dajala na zazpolago. Z monopolom bi se najhitreje in najuspešnejše zaprla pot tuji amerikanski konkurenji.

Izvoz sibirjskega masla v Evropo je vsake leto večji. Kakor „Mosk. Vjedomosti“ iz Čelabinska poročajo, izpeljalo se je v zadnjih desetih dnevih po samozlatoustinskih železnici 215 vagonov s 138.888 pudi masla (1 pud = kg 16.38). Od januarja dozdaj se je po isti železnici izpeljalo 2084 vagonov s 1.256.665 pudi masla. Razen tega se je v zadnjih desetih dnevih izpeljalo po permski železnici 165 vagonov s 107.086 pudi. Od 1. januarja do zdaj se je po zadnji železnici izvozilo 630 vozov s 401.368 pudi masla.

Bosenski tobak. Leta 1908. se je izvozilo bosenskega rezanega tobaka v Ameriko 2925 kg, v Avstralijo 576 kg, v Švico 690 kg in Dansko 214 kg. Cigaret se je izvozilo v Ameriko 660.800, v Nemčijo 479.300, v Švico 260.000, v Dansko 245.600, v Angleško Indijo 213.300, v Angleško 170.300, a v Afriko 153.000. Samega tobaka se je izvozilo v Egipt 440.572 kg v vrednosti 1.075.663 kron, a v Nemčijo 15.550 kg v vrednosti 42.636 kron. Neverjeten je nasprotno mali izvoz smodk, ki jih je bilo izvoženih samo 6200 (5400 v Ameriko).

Razgled po svetu.

Gruzija se hoče zediniti z Rimom. Na južni strani Kavkaškega pogorja se razprostira poetična in junaška Gruzija, „presrečni, krasni zemski raj,“ kakor jo imenuje veliki ruski pesnik Lermontov. Obsega ruski guberniji Kutais in Tiflis ter šteje nad pol drug milijon domačega gruzinskega prebivalstva. Gruzinci se dele na več plemen, Karetince in Kalutince v vzhodnem, Mingrelce in Imeritince v zahodnem delu dežele, in Grujice v sredini. Več kot dva tisoč let je tvorila Gruzija lastno cesarstvo, sveta Andrej in Simon sta jim oznanjevala krščanstvo, in okrog leta 200 je bila država že po večini krščanska. V enajstem in dvanajstem stoletju je prišla pod kraljem Davidom in kraljico Damaro do velike moči in sijaja. Pozneje je pa propadala vedno bolj. Turki in Perzi so jo hudo pritiskali, in zaradi tega se je podal zadnji knez Jurij XIII. leta 1801 prostovoljno pod rusko nadzorno. Rusi so jim obljudili največjo politično in versko svobodo, držali pa niso nobene obljube. Krepko in svobodoljubno ljudstvo se pa ni moglo privaditi na zatiranje. Zlasti so bile vedno hude pritožbe radi cerkvene uprave. Gruzinci so bili kristjani 800 let prej kot pa Rusi in so ohranili svojo vero v najhujših bojih. Zdaj so jim pa hoteli Rusi vriniti svojo hierarhijo. Dajali so jim škofe Ruse, ki niso znali ne jezika, ne dežele, v semenišču so spravljali bogoslovce Ruse iz Rusije, da bi jim vzgojili ruske duhovnike. Gruzinska nižja duhovščina in narod se je pa temu upiral. Razburjenje je naraščalo vedno bolj. Zadnjega nadškofa Nikona je nek Gruzinec umoril. Zdaj je Rusija hotela odpraviti nadškolijo in podrediti njihove škofe naravnost svetemu sinodu. Gruzinci so pa odgovorili na to, da se hoče združiti z Rimom, rekoč, da s tem ne spremene ničesar svoje vere, ampak se samo združijo s poglavarem vesoljne Kristusove cerkve. Ruska vlada pravi, da je to nepošastno, Gruzinci pa trde, da imajo po carjevem ukazu o verski svobodi pravico, da si sami izbirajo vero. Na vsak način je važno, kako se bodo stvari dalje razvile.

Indijanci se množe. Ameriški vseučiliški profesor Hamilton je dokazal, da se je število Indijancev v Zedinjenih državah pomnožilo. Zato ni upravičeno mnenje, da izumira „rudeče“ pleme. Profesor Hamilton pričuje podatke: Leta 1891 je bilo popisanih na celiem indijanskem ozemlju 97.000 Indijancev. To število je leta 1895 narastlo na 100.000 glav,

a črez deset let pozneje — leta 1905 — na 107.000. To znači, da so Indijanci znatno množi, tembolj, ker so zadnja tri leta narastli na 110.000 glav. Tu si džavstveno stanje Indijancev je dobro, kar pri izumirajočih narodih ni. Profesor Hamilton je pregledal tekom 20 let 1100 Indijancev in trdi, da se je telesni ustroj Indijancev znatno izboljšal. Precej je med njimi razširjena sušica, čemur je vzrok po Hamiltonovem mnenju alkohol, ki je posebno škodljiv onim narodom, ki preidejo iz nomadskega življenja v kulturno. Rači tega je Azdala kanadska vlada stroge naredbe proti prodaji alkoholnih pijač.

Zidovsko gibanje v Sibiriji. V zadnjih letih se židje v Sibiriji zelo pomnožili. Ne ve se, od kod so prišli — piše „Rusko Znamja“ — a dejstvo je, da jih je že v Sibiriji izredno veliko in da so že začeli razširjati svoje škodljivo delovanje. Pred kakšnimi sto leti so židje prihajali v Sibirijo le kot izgnanci, a sedaj sreča žida pri vsakem koraku in to bogatega, samosvestnega in predzrnega žida. V židovskih rokah se nahaja sibirjska trgovina in pa obrtnica in v nekaterih krajih celo administracija. V severnih sibirskih gubernijah židje gospodarijo po gozdovih, ki jih še postava ne ščiti, tako, da gozdov izginjajo v neverjetno hitrostjo. V Čelabinskem je žid že mestni načelnik. Celo židovski izgnanci znajo svoj položaj tako izrabiti, da delajo dobre „kseste.“ Dočim drugi izgnanci od lakote umirajo, židovski izgnanci živijo zelo dobro.

Sola za jetične otroke. V Cikagu so na mestne stroške ustanovili šolo za jetične otroke. Sola je podobna mestu iz samih Šotorjev.

Obupni čin očeta. V Budimpešti je trgovec z okvirji Moric Löv skršal pomoriti svoje otroke v starosti od šest mesecev do osem let in ženo. Skladivom jim je prizadel smrtnonevarne ran in potem sam skočil skozi okno tretjega nadstropja ter mrtev bležal na dvorišču. Vsi otroci so mrtvi, ženo pa umirajočo prepeljali v bolnišnico. Vzrok tega nesrečnega čina je beda.

Revolucija v Nikaragui. Revolucionarji so potolki v večurnem boju pri Lajašu republičansko vojsko predsednika Zelaja. Pot do glavnega mesta jim je odprta. Revolucionarji bodo poplavili vse obrežje v najkrajšem času in odvzeli vse večje postanke ob morju vladnim četam.

Panamski prekop dela Američanom velike skrbi in še večje stroške, zato pa le malo časti. Na zapačnem koncu prekopa so se posule velikanske plasti zemlje, kar ne priča ravno o posebnih zmožnostih ali vsaj vestnosti ameriških inženirjev. Kljub temu trdijo ameriški vladni krogi, da bo prekop 1. 1913. prometu odprt, kar pa nihče ne veruje.

Vodja makedonskih vstavšev — šolski nadzornik. Otomansko ministrstvo za nauk in bogoslužje je bivšega vstavškega četovodjo Jovanoviča imenovalo za nadzornika vseh bolgarskih in srbskih šol v monastirskem vilajetu. Srbi so vsled tega silno razburjeni, kajti Jovanovič je na sumu, da je (rojen Bolgar) izvršil več političnih umorov na Srbih. Pri makedonskih pa ima Jovanovič velik ugled, ker je bil vedno znan kot odločen nasprotnik starega režima.

Umori menihov na gori Athos. V gozdu, ki se nahaja pri ruski samostanu na gori Athos, so našli umorjenega meniha-starčka Papaligore. To je temen enega leta že šesti umorjeni ruski menih. Zakaj in kdo izvršuje umore ni znano, ker ima samostan davne privilegije, na podlagi katerih je zabranjeno svetnim oblastem vsako vmešavanje v samostanske zadeve.

V štiridesetih dneh okoli sveta. Francoski pisatelj romana „Potovanje okoli sveta v 80 dneh“, Jules Verne, je še doživel, da je hitrejše sam potovati okoli sveta, kot je pa pisal v svoji knjigi. Z dvema mladima amerikanska časnikarji je prišel okoli sveta v 64, oziroma v 65 dneh. Leta 1901 pa je prišel nek šolski učenec po naročilu nekega lista v Cikagi okoli sveta v 60 dneh. Jules Verne si gotovo ni mogel predstavljati, da bo mogoče vsled železnice v Aziji in ugodnih pomorskih zvez z brzoparnimi prepotovati pot okoli sveta v 40 dneh. Iz Pariza čez New York v San Francisko se pride v 12 dneh, od tu v Yokohamo na Japonskem v 12 dneh, in s transmandžursko in sibirsko železnicno nazaj v Paris v 15 in pol ali v 16 dneh, torej natančno v 40 dneh okoli sveta.

Največji vodopadi sveta so se smatrali doslej na vodopadi Niagare v Severni Ameriki in reke Zambezi v Afriki. V Evropi pa je komaj znano, da so v Južni Ameriki še večji vodopadi in so v resnici tudi največji na svetu. To so katarakti Iguassu tudi Salto grande de Victoria imenovani in presegajo na ogromnih vodnih silah Niagaro kakor Zambezi. Ti vodopadi leže 30 km oddaljeni od izliva reke Iguassu v reko Parano na meji Brazilije, Argentinijske in Paraguajja. Nastali so vsled tega, ker prisili pogorje reke, ki izvira pri Curitabi, v bližini atlantske obale, da se obrne proti zapadu in se tam združi z reko Parano. Predno se izliva v to reko, pada v velikih kataraktih v nižino. Vodopadi Niagare so 47 metrov visoki in široki 900 metrov; vodopadi Iguassu pa padajo v širini treh kilometrov in 65 metrov v globino.

Oddaljenost meseca od zemlje. Po najnovije raziskovanjih je oddaljen mesec od zemlje 384 000 km.

Stroj, ki molze krave, sta izumila brata Olharer. Inženir Berger je kupil patent in napravi tovarno. **Zivel z 50 soprogami.** Iz New Yorka poročajo: Sodisce v Filadelfiji je obsodilo nekega Baumanna Harryja na pet let tečke ječe, ker je tekom svoje dolge „zakonske“ karijere zivel s 50 soprogami, od katerih so nekatere Evropejke, nekatere Amerikanke, a druge so pa zamorke.

MALA NAZNANILA

ki se prejemajo po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasnila o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Sladki vinski mošt oz. pozneje vino oddaja kapljanja sv. Barbare v Haložah s postje Ptuj po 30 K hl. Sodi se posodijo. 224

Naznanjam, da sem otvoril vino-toč čez ulico in da točim vino domačega pridelka po najnižji ceni. Za obilen obisk se priporoča Pajk Jožef, veleposesnik, Dol pri Planini. 153

Edina narodna steklarska trgovina Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogu stekla, porcelana in kamenine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirje za podoobe. Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in privatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!

Na debelo.

Na drobno.

M. E. Šepec, Maribor**Grajski trg stav. 2**

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske obleke, svihante in druge robce, vse vrste najboljše perilno blago, vsakovrstno suknjo (štifo) za moške obleke, površnike, fino suknjo za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naramnice, nogavice, dežnike, obrisace, mizne prte, odeje, preproge, zastore, razni cvili, perje za blazine itd.

Izšel je lep

stenski koledar za leto 1910.

Gostilne, društva, šole in župnijski uradi ga dobivajo brezplačno. Poslati je treba le znamko za poštino. Dobiva se samo pri gospodu Ivanu Kline-u, typograf. Koroška cesta v Mariboru.

Brzojavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzojavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno-**seško podjetje v CELJU.**

Stavbena in umetna kamnoseška obrt s strojnim obratom. :::

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnie, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa. :::

Specialna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela: kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krstnih kamnov itd. :::

Brušenje, puliranje in struganje kamena s stroji. :::

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in sijenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih rodinskih grobišč (rakev). :::

Tlakovanie cerkva, dvoran in hodnikov s šamotnimi ali cementnimi tlakom. :::

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah. ::: Popravljanje spomenikov, udelavanje napisov v iste. :::

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjizice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 4%, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poroštvo po 5%, in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnika brezplačno, stranka plača le keleke.

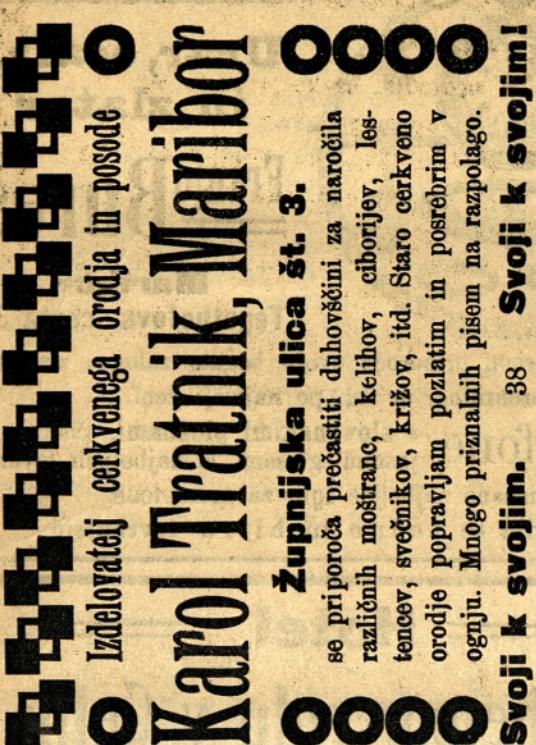
Gradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izjemši praznike. — V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—5. dopoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiratnike.

Šolske potrebščine

kupite po ceni in dobro edino pri tvrdki:

Goričar & Leskovšek
v CELJU, Graška ulica št. 7.

Lastna zaloge šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres, svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črnih in tušev, kamenčkov, gob, tablic, uradnih zavitkov in strun.

NA DEBELO!

NA DROBNO!

Pravična mera in vaga

202

Velikodenarja
v Št. Jurju ob Južni železnici.

Velikanska zaloga najboljšega manufakturnega, špecijskega in zeleninskega blaga po čudovito nizkih cenah, vedno sveže blago.

JANKO ARTMAN
Franc Kralin-a naslednik

postenati zanesljiva posrednika

Novosti!

Za moške in ženske

krasno zimsko blago

... pri ...

Druškovič-u v Slovenjgradcu.

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinogasse štev. 2.

Se priporoča veleč duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v plesarsko in slikarsko stroko spadajoča : del. : : 53

Postrežba točna! :: :: :: Cene nizke!

Štampilje

iz kavčuka se dobijo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Slovenski brivec!

Prečasiti duhovščini in slavnemu občinstvu najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. ::

Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec
Maribor, Solska ulica 2.

55

Slovenski krojač Jakob Vezjak

v Mariboru, Šolska ulica 4

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih oblek za gospode in dečke po najnovejšem kroju. Velika zaloge vsakovrstnega :::: sukna iz domačih in tujih tovarn. ::::

Izdelujejo se tudi vsakovrstne pletenine na stroje. 36

Pozor! Slovenci! Pozor!

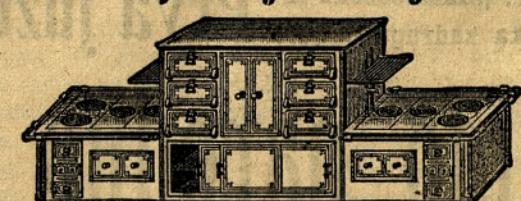
Josip Macuh, Maribor

Stolna ulica štev. 5.

se priporoča slavnemu občinstvu in prečasiti duhovščini za zdelovanje vsakovrstnih oblek. Postrežba točna, cene nizke! Na razpolago je tudi velika zaloga izgotovljenih oblek po jaks nizkih cenah. 48

Tovarna za peči H. KOLOSEUS

Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa, emaile, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele, restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparam, s plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer ne, se pošljajo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni Koloseus-štēdilniki“ in manj vredni izdelki naj se vrčajo. Ceniki zastonj.